SLOVENSKI LIST

Naročnina: Za Ameriko in za celo leto $ arg. 6.—; za pol leta 3.50; Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

PERIODICO DE LA COLECTIVIDAD YUGOESLAVA

Dirección y Administración: Gral. César Díaz 1657, U. T. 59-3667 Bs. Aires

AÑO (Leto) VIII. BUENOS AIRES, 1 de Enero (januarja) 1938 Núm. (Štev.) 52

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

LIST IZHAJA OB SOBOTAH

Rokopisi se ne vračajo

SVET V PROŠLEM LETU

Leto 1937. je prišlo na svet v slabem znamenju; grmenje topov se je razlegalo po eni od evropskih držav ob njegovem rojstvu ter strašilo narode s še hujšimi in obsežnejšimi nesrečami.

Ob začetku leta, od katerega se sedaj poslavljamo, je vojna v Španiji trajala že polnih šest mesecev, tekom katerih je več velikih držav aktivno poseglo vanjo in s tem upravičevalo bojazen, da se bo prikrita mednarodna vojna v Španiji razširila po vsej Evropi in morda še drugam. Ideološko opredeljevanje širokih mas in križajoči se interesi vladajočih krogov v zvezi s špansko le imenoma državdjansko vojno, so povzročali, da je nezaupanje med narodi rastlo od meseca do meseca ter se parkrat v letu tako stopnjevalo, da smo bili po vsej priliki le za malo oddaljeni od velikega svetovnega klanja.

OGROMNE VSOTE ZA OBOROŽEVANJE

To nezaupanje je našlo najbolj točen izraz v številkah, ki jih je pred nedavnim objavila Zveza narodov o oboroževanju. Sedem največjih držav sveta, Velika Britanija, Združene države, Francija, Japonska, Nemčija, Rusija in Italija se oborožujejo z izredno vnemo. V preteklem letu je svet porabil za vojaštva in vojni material ogromno vsoto 7,100 milijonov zlatih dolarjev, dočim so znašali izdatki za oboroževanje v letu 1913, t, j. eno leto pred izbruhom svetovne vojne, samo 2.500 milijonov istega denarja. V zadnjih pet letih je zgoraj navedenih sedem velevlasti povečalo svoje vojne izdatke za 80 od sto.

VELIKA BRITANIJA

Velika Britanija, državna organizacija, ki ima svojo politično in denarno moč razpredeno po vsem svetu in ki jo torej v tem bežnem pregledu svetovnih dogodkov po pravici obravnavamo na prvem mestu, je preživela leto 1937 v trajnem brzdanju živcev, s katerim je bila začela presenečati in tudi razočarjati svet že tekom abesinske zadeve. Nemirni Mussolini, ki je bil tekom abesinske kampanje začel za Angleže neprijetno drezati in dražiti ob Rdečem morju in v Libiji, je iztegoval roko tudi po Balearskih otokih in v Španiji ob Gibraltarju ter kazal namen, da si najde in zagotovi čimveč oporišč v Sredozemskem morju, po kterem peljejo važne poti angleške mornarnice.

Po neuspešnem "kavalirskem dogovoru" med Londonom in Rimom, s katerim se je bilo takorekoč začelo leto odnošajev med Anglijo in Italijo, so se kaj kmalu pojavila nova nasprotja in razburljivi incidenti, ki so jih samo hladnokrvni Angleži mogli "požirati" ne da bi pri tem zgubili glavo. Trezno so bili izračunali, da brez ogromnih bojnih sredstev nikakor ne kaže spuščati se v hujše komplikacije; določili so za oboroževanje poldrugo milijardo funtov šterlingov in se lotili izvajanja svojega programa z veliko naglico. Niso se dali pri tem motiti, tudi tedaj ne, ko je bilo skoro več ko jasno, da Italija izziva, ker noče morda — in v svoj prid — čim prej sprožiti tisto, kar se ji zdi neizbežno: obračunavanje.

Angleži so mirili na levo in desno, ker pač vojna in mir nista samo od njih odvisna, in priznati je treba, da je predvsem, če ne izključno zaključja londonske vlade, če je v letu 1937 evropska vojna ostala omejena na ozemlje Španije. Prizadevala si je tudi, in si bo gotovo še v bodočnost, da nekoliko zrahlja zvezo, ki sta jo spletla Mussolini in Hitler, ker pa v tem menda ni imela za sedaj prevelike sreče — Halifaxovo potovanje v Nemčijo, ki je bila vzbudilo toliko pozornosti v svetu, ni prineslo nikakih rezultatov — je proti koncu leta okrepila zvezo s Francijo in poslala Delbosa, naj gre v Poljsko in v države Male antante poizvedovat, kakšno je razpoloženje in v koliko je mogoče računati na njihovo sodelovanje, če se v Evropi sproži kaj hudega.

Ni naš poklic, da bi bili preroki, vendar pa se nam vse zdi, da bo politika Velike Britanije postajala manj in manj popustljiva, čimbolj se bo bližala končna izvedba oboroževalnega programa njene vlade.

FRANCIJA

Druga izmed evropskih velesil, Francija, je šele proti koncu leta začela razvijati aktivno diplomatično akcijo v Evropi, dočim je prej puščala iniciativo Angliji. Že zgoraj omenjeno Delbosovo potovanje je svetu pokazalo, da ima Francija v Evropi še mnogo zaveznikov in da lahko brez prevelikih skrbi pričakuje nadaljnji razvoj dogodkov. Zanašajoč se seveda tudi na svojo moderno vojsko in na orjaške obmejne utrdbe, ki jih sedaj še dopolnjuje.

Mnogo več pozornosti nego z zunanjimi političnimi dogodki, pri katerih je sodelovala, je Francija vzbudila v zadnjem času pozornost zaradi po vsej državi razpredene zarote, katere namen je bil vreči sedanjo demokratično vlado ter preurediti državo po italijanskem in nemškem vzorcu. Zarotniki so bili v zvezi baje tudi z neko tujo državo in mnogi menijo, da se je tu šlo za poskus ponovitve onega, kar se je zgodilo v Španiji. Ta nevarnost je odstranjena, okrepila pa je sedanjo vladno koalicijo, ker ji je odprla oči.

ZDRUŽENE DRŽAVE

Združene države Severne Amerike so v začetku leta slovesno ustoličile ponovno izvoljenega predsednika Roosevelta, prepričanega demokrata, ki rad marsikatero pove proti avtoritativnim državam, a je vendar veren služabnik svojega ljudstva, ki nima nobenega smisla za vmešavanje — namreč dejansko vmešavanje — v izvenameriške zadeve. Posebno velik odmev je imel Rooseveltov letošnji chikaški govor, ki je vzbudil mnogo nad, da bodo Združene države z vso močjo gospodarsko, politično in vojaško silo podprle protifašistična prizadevanja demokratskih narodov, a je končno bil le dokaz onega, kar smo že zgoraj rekli: preko simpatij za demokracijo, svobodo in pravico se severnoameriški narod ne da spraviti zlepa. Wilsonu se je bilo posrečilo zavleči ga v svetovno vojno, a ko je hotel kronati svoje delo z Zvezo narodov, mu je narod odpovedal pokorščino. Ženeva je za Amerikance predaleč in zadeve, ki se tam pretresajo, so premalo severoamerikanske, da bi jih mogle zanimati.

Pač pa se je severoameriško javno mnenje hudo razgibalo, ko so Japonci pred nedavnim potopili ameriško križarko "Panay"; tam so Severoamerikanci prišli ob življenje in ves narod je bil brž tako pokonci, da so se celo nerahločutni Japonci zbali in brž hiteli dajat vse vrste zadoščenj, kakor jih je washingtonska vlada zahtevala.

RUSIJA

Kakor črta, potegnjena z rdečim svinčnikom, se vleče skozi rusko kroniko 1937. leta cel niz smrtnih obsodb proti ljudem, ki so postali žrtve naravnost neverjetnega "čiščenja", ki ga je po vsej državi začel Stalin. Več ko 1,200 oseb, in med njimi taki, ki so stali v prvih vrstah voditeljev sovjetske Rusije, je bilo ustreljenih in na tisoče jih je v ječah. Vse to kaže, da se v Rusiji nekaj kuha in pripravlja, kar doslej še ni moglo izbruhniti, a ni gotovo ali je bilo za vselej potlačeno. Glave, in še celo visoke glave, ne padajo brez zelo tehtnih razlogov.

Ta notranja dogajanja so bila najbrž glavni vzrok, da se Rusija, dasi se je na raznih konferencah oglašala zelo k besedi, ni mogla odločneje angažirati proti Japonski, nevarnemu sosedu, ki mogočno širi svojo oblast na Daljnjem vzhodu. Brezštevilni rusko-japonski incidenti vzdolž mandžurske meje, niso sprožili drugega nego papirnato vojno cele serije not ki so se v prteklem letu izmenjale med Tokijem in Moskvom in v japonsko-kitajski noti se je sovjetska vlada omejila na dobavljanje vojnega materijala kitajskim generalom.

Želja nas vseh je, da bi se ta velika slovanska država čimprej izkopala iz notranje političnih težav, o katerih pričajo senzacionalni procesi zadnjega leta.

NEMČIJA

Potem ko je odpovedala vse ob-

(Nadaljevanje na peti strani)

Naši v Južni Ameriki v letu 1937

Ko delamo ob zaključku leta 1937, ki se pravkar izgublja v preteklost, bilanco o našem izseljeništvu v Južni Ameriki, smemo že uvodoma ugotoviti, da je ta bilanca v mnogem bolj razveseljiva, nego je bila dolga prejšnja leta. Mnogi mali in veliki razlogi so dali povod za splošno izboljšanje prilik v naših kolonijah Južne Amerike in odnošajev med posameznimi skupinami, ki jih sestavljajo; med take razloge, in gotovo ne med zadnje, smemo računati tudi izboljšanje gospodarskih razmer, ki so našega človeka rešile iz brezposelnosti tako, da ima zagotovljen vsaj vsakdanji kruh ter v nekaterih strokah znatno boljši zaslužek nego v letih hude gospodarske depresije, iz katere so se skoro vse južnoameriške države v tem letu precej srečno rešile.

1937. leto se je v naši južnoameriški slovenski skupnosti začelo z razveseljivim in pomembnim dogodkom: Novi list in Slovenski tednik sta se združila v edino slovensko tedensko glasilo v tem delu sveta: v Slovenski list. Vsi se še spominjamo, kako je ves zdrav del našega izseljeništva rad pozabil na prejšnja nesporazumljenja in zamerice ter z res iskrenim navdušenjem in z najboljšmii upi za bodočnost pozdravil ta važen znak sprave in volje za skupno delovanje. Pod vplivom pisanja tega edinega južnoameriškega slovenskega izselenskega glasila so se prilike v koloniji brž boljšale, posebno v Buenos Airesu, in to izboljšanje je našlo viden izraz v lepem številu prireditev, na katerih je po več društev sodelovalo bratsko in složno. V takem razveseljivem znamenju se to leto tudi končava.

Drug važen dogodek v naših južnoameriških kolonijah je bil šolski pokret. Po začetnih poskusih s tečaji za materinščino, ki sta jih paternalski Sokol in pozneje Tabor vzdrževala v Villi Devoto, se je na pobudo sedanjega predstavnika naše narodne države postavila vsa šolska akcija na trdnejšo osnovo. Kakor so Srbi in Hrvati dobili na Dock Sudu svojo prvo narodno šolo v Argentini, tako se je tudi za slovensko deco otvorila redna šola za naše predmete na Paternalu. Ta šola, ki je prav preteklo nedeljo zaključila svoje prvo šolsko leto, kakor poročamo na drugem mestu, je imela tudi otroški vrtec kot oddelek. Poučevale so šolske sestre s požrtvovalnostjo, ki je morala roditi uspehe in jih je tudi rodila. Pokazali so se ti uspehi na dveh večjih in nekoliko manjših prireditvah naše dece in kažejo se predvsem tudi v dejstvu, da naši izseljenski otroci, ki so posečali šolo oziroma vrtec, danes prav dobro izgovarjajo naš jezik in se v njem z lahkoto izražajo. Za otroke same je bila to igrača; brez vsakega truda so se naučili jezika svojih mater in očetov in danes velja vsak od njih za dva človeka, ker se zna v dveh jezikih pogovarjati.

Poleg te šole, ki se bo v prihodnjem letu gotovo še lepše razvila, smo pred meseci dobili tečaje za slovenski jezik v Sao Paulu in pred nedavnim so se obnovili tečaji tudi v Villi Devoto. O uspehu prvih poročamo v tej številki, devotovski tečaji, ki so nadaljevanje še zgoraj omenjenih tečajev iz prejšnjih let, so pa tudi že priredili javen nastop. Zaradi neke pretirane ljubezni do devotovske neodvisnosti, se devotski tečaji niso priključili naši osrednji šolski organizaciji, česar seveda ne moremo odobravati, ker smo prepričani, da je pri vsakem skupnem delu, posebno pa pri takem, uspeh mnogo večji, če se sile združujejo; vendar pa je vedno boljše nekaj nego nič ter je treba radi tega to devotovsko vnemo za deco pohvalno omeniti v tej kratki bilanci.

Društveno delovanje, v kolikor prihaja javno do izraza, ni zaostajalo za onim iz prejšnjih let. Imeli smo celo vrsto prireditev z igrami, deklamacijami, petjem in otroškimi plesi ter prizori in v nekaterih mesecih se je takih prireditev celo preveč nabralo.

Seveda je marsikdo mnenja, da bi kulturni uspehi naših društev bili večji, če bi se izvršila primerna združitev moči, ki bo prej ali slej postala nujna potreba, če bomo kot skupnost hoteli tudi v gospodarskem oziru začeti z delom. To polje smo docela zanemarjali vsa dolga leta, kar smo tu naseljeni, in materijalna škoda, ki jo je naša skupnost radi tega utrpela, je občutna že zaradi velikih vsot, ki so šle tujim gospodarjem za najemnine dvoran in društvenih prostorov; eno samo društvo — devotovsko — si sedaj prizadeva, da pride do lastnega doma. Seveda pa so najemnine le en majhen del one škode, ki jo imamo vsi zaradi naše gospodarske kratkovidnosti, ki je povzročila, da je par dosedanjih bojazljivih poskusov za gospodarske početke v našem izseljeništvu splavalo po vodi.

V gospodarskem oziru je bilanca, kar se skupnosti tiče, docela negativna. Naše največje zadoščenje bi bilo, ko bi ob zaključku prihodnjega 1938. leta mogli tudi v tem pogledu poročati kaj razveseljivega.

NAŠ SILVESTROV VEČER V ALSINI 2832

Argentinske vesti

IZSELJENCI IN ARGENTINSKA POLITIKA

Od samega začetka priseljevanja naših ljudi v Argentino, smo svarili, naj se nikar ne mešajo v argentinsko notranjo politiko, ker je to predvsem zadeva Argentincev. Nikoli in v nobenem pogledu Argentinci ne bodo dovolili, pa če bi bili še tako internacionalnih nazorov, da bi jim tujci določali usodo. To je čisto razumljivo ter ne potrebuje nobene posebne razlage.

Naši opomini so pri mnogih naleteli na odpor, ker se niso potrudili niti toliko, da bi o našem nasvetu malo razmišljali ter a potem vpoštevali. Posledica tega je bila, da je zelo mnogo naših ljudi brez potrebe in brez vsake koristi za splošnost prišlo na črno listo pri tukajšnjih oblastih. Če bi taki "političarji" skušali razumeti, da se smer politike obrača pod pritiskom od spodaj gor in ne od vrha dol, predvsem pa, da smo sami svoje sreče kovači, bi napravili vse, da se naš narod čim bolj kulturno dvigne in gospodarsko organizira, da tako izboljša svoj položaj. Za oboje je v tej deežli še vedno dovolj prilik, samo je treba najti pravega načina za izvedbo.

Če smo se hoteli baviti direktno s politiko, ki morali to delati doma, ne pa v tujini, ko itak peščica ljudi ne more preobračati sistema. Mi vemo, da bi bilo za bodočnost argentinskega naroda mnogo bolje, če bi se mladina bolj zanimala za izobrazbo ter ospodarska vprašanja in manj za nogomet ter druga kvarna zabavišča; a to mora ona sama spoznati in prej ali slej tudi bo. Kdor se smatra za bolj. razumnega, mora najprej to pri sebi dokazati, šele potem lahko misli tudi na druge. Mar ni tako?

Za vzgled si lahko vzamemo Slovence v Združenih državah, ki so od začetka prav tako mislili, da so oni poklicani da preobrnejo sistem v Združenih državah. Pa se je izkazalo, da so bili v zmoti, kajti zato je v prvi vrsti poklican ameriški narod, ki mu izseljenci lahko samo pomagajo pri boljšanju socialne uredbe. Tega mnenja so voditelji slovenskih izseljencev. Samo kar so si znali ustvariti z lastnimi žulji in iniciativami: podporne jednote, društvene domove, je direktno pripomoglo k zboljšanju splošnega družabnega stanja. Ameriški narod pa preko hudih preizkušenj in gospodarskih kriz, ki so jih povzročali ameriški denarniki, prihaja do spoznanja, da je treba marsikaj preurediti za splošni blagar.

Prav tako moramo tudi izseljenci v Južni Ameriki gledati, da po izkušnjah naših bratov v Združenih državah najprej sebe dvignemo iz kulturnih in gospodarskih nižav. V krajevno politiko, kjer ne moremo nikakor vplivati, marveč kvečjemu kvarno zase in svojce, se pa nikar ne mešajmo!

Dr. Izidor Cankar se vrne v pondeljek

Kakor smo že javili v prejšnji številki našega lista, se v pondeljek, 3. januarja 1938, pripeljeta v Buenos Aires, z ladjo "Augustus", kralj. poslanik g. dr. Izidor Cankar in gospa. Parnik bo po vsej priliki nekaj pred 8. uro zjutraj v pristanišču.

Vsa poštena in res rodoljubna jugoslovanska kolonija prisrčno pozdravlja vračajočega se gospa ministra, ki si je že doslej stekel mnogo zaslug za naše izseljeništvo, ter mu želi, da bi tudi njegovo bodoče delo med nami obrodilo kar najlepše in trajne uspehe.

Kakor smo obveščeni, bo posebna deputacija jugoslovanskih društev iz Buenos Airesa in okolice pozdravila g. poslanika, ko se bo izkrcal v pristanišču, ter mu bo tolmačila resnična čuvstva kolonije.

Obmejni spor med Argentino in Uruguayem

Zaradi nekaterih otokov v reki Uruguay se od časa do časa vodi oziroma nadaljuje pravda med Uruguayem in Argentino, ki se doslej nista mogla sporazumeti, komu ta in oni otok po vsej pravici pripada. Pred več ko 20 leti sta obe državi sicer sklenili neko pogodbo, ki je imela namen končnoveljavno pogodba pa je tako v Buenos Airesu kakor v Montevideu obtičala v parlamentih in še sedaj čaka na ratifikacijo.

Ko je argentinska mornarica izkrcala prejšnji teden nekoliko mož na enem izmed spornih otokov, ki ga Uruguayci smatrajo za svojega, so nekateri montevideanski listi zagnali precejšen alarm, dasi je bila ta "zasedba" le začasna. Da se revanširajo, so Uruguayci poslali svoje mornarje na otok García, ki ga Argentina smatra za svojega. Iz tega je nastala mala afera, ki daje diplomatom obeh držav nekoliko posla.

LJUDSKO FRONTO ŽELE USTANOVITI

V "Casa de los Trabajadores", kjer ima svoj sedež stranka delavskih socialistov, so se v nedeljo popoldne zbrali zastopniki obeh socialističnih frakcij, "delavske" in... "nedelavske". Razpravljali so o potrebi ustanovitve ljudske fronte, ki naj bi združila vse opozicijske stranke. Prisostvovala sta tudi voditelja dr. Bravo in Rojas.

Socialisti, ki so se pred nedavnim skregali in se razcepili, so sedaj spoznali, da so od tega imeli dobiček samo njihovi nasprotniki — konservativci. Sedaj bi radi svojo napako popravili s tem, da si prizadevajo obnoviti "ljudsko fronto", ki je bila ob neki priliki združila takrat še sedinjene socialiste, radikale in napredne demokrate, a se je kmalu razbila radi prevelikih razlik v interesih teh političnih skupin. Nič ni mogoče predvidevati, kakšen uspeh bodo imela sedanja socialistična prizadevanja. Radikali, ki so bili svoj čas izjavili, da hočejo voditi popolnoma samostojno politiko, so se menda zadnje čase nekoliko premislili, ko so povodom predsedniških volitev videli, kako se notranji položaj v republiki razvija.

POMOČ PROVINCI SANTIAGO DELESTERO

Državni odbor za pobijanje brezposelnosti je nabavil za 100.000 pesov živil, ki jih je v posebnih zabojih poslal v razne kraje pokrajine Santiago del Estero, kjer vlada zaradi suše velika beda. Tudi druge organizacije, med njimi Argentinski Rdeči križ, zbirajo sredstva za pomoč tej pokrajini, pa tudi drugim deželam na severu, ki niso v mnogo boljšem položaju.

POVRATEK "PRINCIPESSE GIOVANNE"

V torek je s precejšnjo zamudo prispela v tukajšnje pristanišče italijanska potniška ladja "Principe Giovanna", ki se je vrnila iz Italije, kamor je bila odpeljala, kakor je znano, pet voditeljev buenosaireškega zidarskega delavstva ki jih je bila tukajnja oblast izgnala iz dežele v zvezi z zadnjo zidarsko stavko. Policija je bila baje v skrbeh, ker se je govorilo, da bo delavstvo uprizorilo v pristanišču demonstracije proti kapitanu ladje ter da težaki ne bodo izkrcavali blaga. Zgodilo pa se nič ni. Kapitan, ki je poveljeval ladji, ko je vozila deportirane delavce v Italijo, se ni več vrnil in je bil baje vpokojen ter ima sedaj "Principessa Giovanna" novega poveljnika, ki ima precej hud priimek: Briganti.

LADJA "SCHLESIEN" ODPLULA

Potem ko je bila osem dni zasidrana v pristanišču Mar del Plata, je v nedeljo odplula proti jugu nemška šolska ladja "Schlesien", na kateri se nahaja 178 kadetov, bodočih častnikov nemške vojne mornarice.

Obsodbe v procesu zaradi umora Abela Ayerze

Kakor se bodo mnogi čitatelji še spominjali, je v oktobru 1932. leta tolpa tolovajev ugrabila sina milijonarske družine Abela Ayerzo ter zahtevalo zanj veliko odkupnino. Ugrabljenca so pozneje našli umorjenega v Corral de Bustosu.

Po dolgotrajni preiskavi se je policiji končno posrečilo izslediti zločince; izkazalo se je, da so bili vsi iz južnih delov Italje, kjer je svoj čas strahovala "maffia".

Po dobrih petih letih je sodna oblast izrekla obsodbo. Obsojeni so bili na dosmrtno ječo v Ushuaji: Pedro Gianni, Vicente Di Grado, Paulo Di Grado, Giovanni Vinti in Romeo Capuani, kot glavni krivci. Drugi soudeleženci so dobili tudi občutne kazni; nekateri med njimi po 16 in 20 let ječe.

Pravica je v tem slučaju precej počasi poslovala, vendar pa so obsodbe stroge in jih ves tisk odobrava kot najbolj primerno sredstvo za preprečitev nadaljnjih podobnih zločinov v Argentini.

Lokev in Trnovski gozd

Pevski zbor Slov. prosv. društva I.

Silvestrov večer

Od starega leta se bodo slovenski izseljenci v Buenos Airesu poslovili letos v dvorani ulica Alsina 2832, kjer priredita "Prosveta" in "Tabor" skupno veliko veselico s petjem, igro, plesom in srečkanjem. Znanci in pirjatelji se bodo našli na tej prireditvi, da si voščijo srečno in veselo novo leto 1938.

ŽRTEV POKLICA

Tajni policaj Emilio Miy, ki je bil meseca oktobra ranjen v boju s tolovanjem Rimazzo, kakor smo tedaj poročali, je v nedeljo podlegel rani. Strel iz tolovajevega revolverja ga je bil zadel v glavo, kjer je krogla obtičala. V bolnišnici so izteknil eno oko, ker drugače niso mogli priti do krogle. Končno se jim je posrečilo kroglo izvleči, a nastale so komplikacije in je Miy po hudem trpljenju preminul.

OTROKOVA SMRT POD TRAMVAJEM

Rosa Nelli Gabrelli, stara 6 let, je v ponedeljek tekla čez ulico Guayaquil, ko je privozil tramvaj štev. 26 in jo povozil. Dekletce je hudim poškodbam kmalu podleglo.

DRZEN NAPAD OB BELEM DNEVU

V torek ob treh popoldne so trije neznani tolovaji prišli v trgovino Jorgeja Deodija, ki se nahaja na ul. Formosa 590, v Lanusu Oeste. Navalili so nanj, ga zvezali in mu zamašili usta. Prebrskali so brž vse kote ter odnesli pet prstanov, eno lovsko puško in 90 pesov v gotovini. O tolovajih ni nobenega sledu.

Ali smo res takšni?

V burki, ki je na sporedu Silvestrovega večera in ki bo gotovo izzvala mnogo smeha, nastopata tudi dva navihanca, ki vesta, da "kdor dobrika in laska se, vsac'ga brž priklene nase" ter se po tem tudi ravnata.

O naši koloniji trdita, med drugim tudi sledeče:

"Ni nikjer ljudi na svetu,
ki bi bolj se imeli radi,
nego je pri nas v navadi,
kjer je sloga vsepovsod.

Naša društva so sam cvet:
pevci, igralci — ko v Colónu;
pevovodje, režiserji,
kakršnih ne zmore svet.

List je boljši nego Prensa.
Vsi Slovenci so učenjaki,
strokovnjaki v stvari vsaki,
dobri pametni ljudje."

in tako dalje.

To in še marsikatero zabavno boste slišali na Silvestrovem večeru Tabora in Prosvete, v dvorani XX Settembre, ul. Alsina 2832. Saj je prav, da se človek z veselim nadami za boljšo srečo poslovi od starega leta in pozdravi novo. To bomo storili 31. t.m. v veliki in prijetni družbi rojakov, ki se bodo gotovo odzvali vabilu obeh društev.

VLAK ZAVOZIL V AVTO

..Vlak, ki je vozil iz Necochea, je v torek blizu Balcarce zadel v neki avto, ki je baš šel čez tračnice. Avto je bil v hipu razbit ter vse osebe, ki so se v njem vozile — Luis Steffan, njegova žena in dve hčeri — so bile težko ranjene. Ena izmed hčera je kmalu podlegla ranam.

PRVA VELIKA KAMPANJA
za
„Slovenski List"
PRVA NAGRADA
Vozni listek za Evropo in nazaj

Vsak star naročnik, ki pridobi novega naročnika, dobi za vsakega po eno srečko in vsak nov naročnik dobi tudi eno srečko, ko plača naročnino za celo leto.

Nudi se lepa prilika, da bo eden izmed naročnikov, kogar bo zadela sreča, obiskal brezplačno svoje kraje.

Kadar govoriš s prijateljem ali prijateliico, ali jim pišeš, razloži jim, kakšna sreča jih lahko doleti, če se naročijo na "SLOVENSKI LIST"

Naročniki in naročnice! Če le vsak enega naročnika pridobite, pa je zadeva rešena.

Če dobiš več naročnikov, dobiš več sreček in s tem večjo možnost, da zadneš glavni dobitek.

NA DELO, VSI, ZA VEČJI "SLOVENSKI LIST"

UPRAVA

Vesti iz organizacij

Zaključek šole na Paternalu

Ob prav lepi udeležbi občinstva se je preteklo nedeljo popoldne s primerno slovesnostjo zaključilo letošnje šolsko leto v naši šoli na Paternalu.

Po odsviranju argentinske in naše himne je navzočne pozdravil predsednik Šolskega društva na Paternalu, g. Lakner, nakar je imel daljši govor o pomenu šolstva za naše izseljence, predsednik Jugoslovanskega Centralnega šolskega udruženja, g. arh. Viktor Sulčič, ki je dejal, med drugim:

"Preteklo nedeljo sem, kot predsednik J. C. Š. U. pozdravil naše rojake, ki so prisostvovali zaključku šolskega leta naše šole na Dock Sudu. In kakor ob tisti priliki, tako čutim tudi danes v prvi vrsti potrebo, da Vas spomnim na ono našo

Skupina otrok slov. šole na Paternalu

številno slovensko in hrvaško deco, ob obali našega Jadrana, kateri ni dovoljeno, da se uči našega jezika, da spoznava naše narodne kulturne pridobitve, naše mile pesmi.

Spominjam se tega kot nasprotje tukajšnjih razmer; kajti — dragi otroci — v tej gostoljubni Argentinski Republiki, nudita se Vam prilika in možnost, da se lahko učite materinskega jezika.

Argentina dovoljuje delovanje šol vsake narodnostne skupine dokler, seveda, se v tistih šolah uči tudi ono kar zahtevajo argentinski učni načrti, ker ve, da človek, ki pozna dva jezika, dve kulturi, je vreden za dva človeka.

Ali ne bi bil naravnost greh, če poskrbimo iz malomarnosti ali kratkovidnosti, in včasih tudi iz komoditete, da se naši otroci oborožijo obenem z znanjem, ki jim ga nudi argentinska šola argentinska okolica, in tudi z našimi iskušnjami, s poznavanjem našega materinskega jezika, s posebnostmi naše narodne kulture, s priznanimi vrlinami, ki dičijo naš slovenski oziroma jugoslavenski narod.

Ne verjamen, dragi rojaki in rojakinje, da bi se med nami našel tak, ki bi mislil, da škoduje človeku, če zna dva jezika, pozna dve kulturi. Naša sveta dolžnost je, da izkoristimo priložnost, ki nam jo nudi ta gostoljubna zemlja, v tem pogledu, ter da obenem zadostimo tistem klicu, ki je najmočnejši: klicu krvi. Povsod v naravi vidimo, da se živali in rastline borijo in trudijo za svoj obstanak kot pleme. To je naravni življenjski nagon in le degenerirani ne čutijo več njegovega klica.

Če ni slovenski del tukajšnje naše naselbine bolj močno med seboj povezan, če ni med nami tistega splošnega skupnega sodelovanja, kakršnega si želimo, je to v mnogem, oziroma največ krivo dejstvo, da sestavlja slovensko naselbino v pretežnosti tista mladina, ki je vzrastla v med, in povojni dobi pod najhujšim narodnostnim zatiranjem, pod tujim gospodstvom. Ti iseljenci niso bili deležni dobre narodne vzgoje in ne čutijo tiste prave ljubezni do svojega naroda, ker ga dobro ne poznajo. Zato se tudi rado dogaja, da omalavažujejo tisto, kar bi jim moralo biti najsvetejše.

Rojaki in Rojakinje!

Ne smemo pa danes, ob tej veseli priliki zaključka prvega šolskega leta delovanja naše šole, pozabiti na onega, ki je dal inicijativo in moralno ter materjalno pomoč za ustanovitev naših šol v Argentini. Je to naš državni zastopnik minister dr. Izidor Cankar, kateri se ni zadovoljil le s tem, da vzdržuje dobre politične odnošaje med Argentino in Jugoslavijo, da sčiti tukaj gospodarske interese naših državljanov in domovine, nego je takoj uvidel, da je pereča potreba, da se naša naselbina organizira preko otrok, kajti s tem je dosežen dvojni uspeh: ohrani se še nadaljna generacija za narod in potom otrok se privežejo na šolo in organizacije tudi starše.

V prvi vrsti gospodu ministru, nato odboru Šolskega društva La Paternal, častitim sestram ter vsem, ki so na kateršenkoli način doprinesli k uspehu naše šole, izrekam v imenu Jugoslovanskega Centralnega Šolskega Udruženja, naše prizanje in našo zahvalo.

Še nekaj želim trdno pribiti: želim, dragi rojaki in rojakinje, da se zna sledeče: vsi tisti roditelji, ki imate otroke, a jih ne pošiljete v našo šolo radi kakih neosnovanih, zlobno tendencioznih vesti, morate vedeti, morate biti prepričani, da se v naših šolah ne vodi nikaka politika, ne vcepljajo se otrokom nikake tendence, ki danes razdvajajo svet, ne uči se jih ničesar, kar jih ne bi učila zavedna in ljubeča mati!

To lahko potrdijo otroci sami, ki šolo posečajo, njihovi starši in potrjuje to najbolj jasno in zgovorno tudi današnji nastop.

Vas pa, daagi otroci, pozivljam in Vam toplo priporočam: ostanite še nadalje zvesti naši šoli, poslušajte, ljubite in spoštujte svoje dobre uč-iteljice, bodite si med seboj dobri in odkritosrčn iprijatelji in ne sramujte se nikdar priznati, da ste sinovi tistega zdravega, poštenega in junaškega jugoslovanskega naroda, katerega čaka se večja bodočnost."

Po govoru g. arh. Sulčiča, ki je žel odobravanje navzočnih, so otroci nastopili z nekaterimi deklamacijama in pesmimi ter s posrečenim prizorom "Cvetlice in metuljčki", na koncu pa se je pricincal na oder sam Miklavž v veliko veselje otrok.

Bila je lepa slovesnost, ki je pokazala, da se vedno več naših ljudi zanima za naše izseljensko šolstvo, osnovno organizacijo naše skupnosti v tujini. Naj bi to zanimanje zajelo vedno večje kroge naših izseljencev in tudi take, ki žive v notranjosti republike. Naj bi tudi oni pristopili v Šolsko društvo vsaj kot podporni člani ter s tem storili svojo dolžnost napram naši deci.

POZDRAV PRIMORSKI

Primorje — naše daljno, solnčno Primorje! Vse, kar vsebujejo naša srča lepega in dragega, pošiljamo tebi danes v pozdrav.

Nismo vzrastli na tvojih tleh. Nepoznane so nam tvoje krasne livade in poljane, ki bi morale biti naša igrišča...

Nikdar niso odmevali naši otroški kriki po tvojih gmajnah in brdih.

Nismo povijali v šopke tvojih zgodnih pomladanskih zvončkov in trobentic...

Nikdar nismo prisluškovali po bregovih šumljanju tvojih rek, in pesmi tvojih gor.

In vendar, solnčno Primorje, si nam drago in ljubo kot dragocena svetinja.

Pogovori naših staršev so ustvarili v naših dušah tvojo sliko...

Vsa si lepa in nepozabna...

Doumeli smo iz tega njihovega govorjenja, da si ti, Slovensko Primorje, njihova nepozabna rodna gruda, kljub žalostni usodi, ki jo preživljaš.

In ta tvoja žalostna usoda se je dotaknila tudi naših otroških src.

Vzljubili smo te kot v sanjah in naša srca so se napolnila spoštovanja do tega koščeka zemlje, ki je bila zibelj našim staršem, kjer je cvetela njihova lepa mladost in od koder jih je izgnal edino le tlačiteljev bič.

Slovensko Primorje, danes ko zaključujemo pouk našega jezika, katerega se učimo z ljubeznijo in ponosom, kipi iz src slovenskih otrok goreča prošnja:

Stopiti vsaj enkrat na tvoja tla... Navžiti se vsaj enkrat svežega zraka tvojih gor in poljan...

Dočakati dan tvojega vstajenja, tvoj veliki dan, Primorje, ki prej ali slej mora priti: Dan tvojega osvobojenja.

Slovenska deca iz Sao Paula v Brazilu.

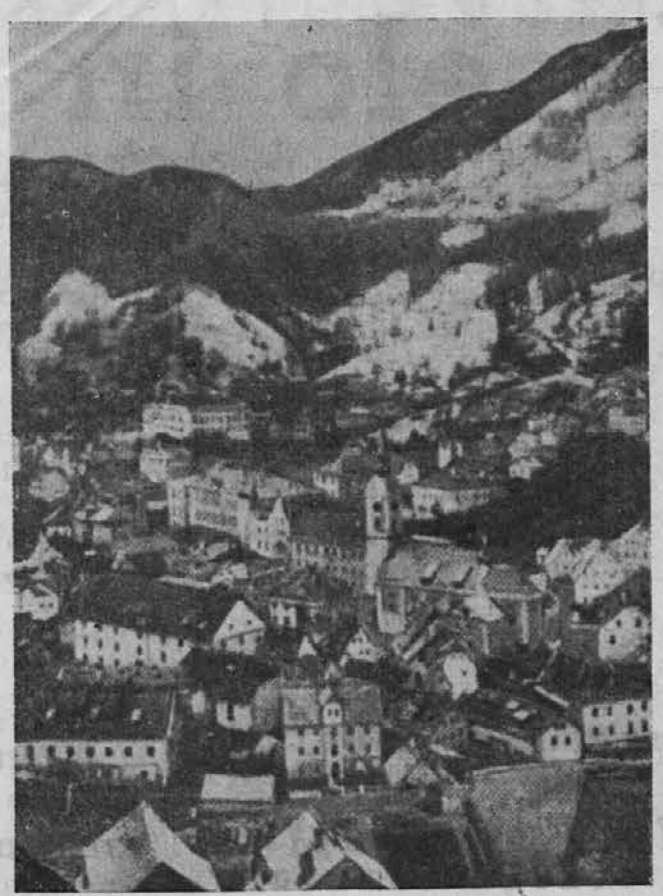

IDRIJA, mesto tik ob jugoslovanski meji

IZ BRAZILIJE

IZ S. PAULA - BRAZILIJA

V nedeljo dne 19. t. m. ob priliki zaključka prvega slovenskega tečaja, smo imeli prireditev šolskih otrok, ki je bila prva te vrste v zgodovini slovenske naselbine v Braziliji. Nastopalo je 26 otrok v narodnem kroju.

Vrstila se je slika za sliko kakor film skozi nad 2 uri časa trajoč program s petjem, mešanimi, dekliškimi in enako dečjimi zbori, dvospevi, solospevi s spremljanjem kitare, kupleti s spremljanjem klavirja, deklamacijami posameznimi in v zboru; podan je bil v kratkih in jasnih besedah življenjepis našega pesnika S. Gregorčiča in drugo. Ni naš namen, da bi vse podane točke posebej ocenjevali, omenili bi le točko "Pozdrav Primorski", katero je sestavila učiteljica Pepca Kadunc ter jo je podala Alma Copič, in ki jo priobčujemo na drugem mestu.

Navzoči, pretežna večina slov. priseljenci, so bili živo iznenadeni nad čisto izgovorjavo slovenščine teh malih, po večini brazilskih Slovencev in Slovenk ter nad nekaterimi točkami, ki so bile sijajno podane. Želi so mnogo aplavza ter je navzoče občinstvo večkrat skušalo doseči, da bi se gotove točke ponovile; in dasi se to ni zgodilo (ni znano, ali so se ti mali že zavedali, da ponovitev dobro podane točke le pokvari prvi vtis), zamerilo se jim vkljub temu ni.

Po končanem sporedu so se otrokom razdelile slaščice, sandviči in sodavice, in ker je bilo tudi za odrasle nekaj prigrizka in pijače, se je kar sama pričela zabava.

Oni otroci, ki so pred začetkom tega šol. tečaja še po večini le malo poznali ter se medsebojno najrajše po braziljsko menili, se sedaj zbirajo v gruče n spet se sliši "Na Planincah", "Rožici", "Gor črez jezero" itd.. Tudi mala Jelkica ima spet v naročju ljubljeno kitaro ter z drobnimi prstki zbira akorde po strunah, spremljajoč svojo "Deklica mila"...

Učiteljici gospe Pepci Kadunc, katera ni samo žrtvovala svoj prosti čas za poučevanje tukajšnje slovenske mladine, temveč tudi materialno podpirala slov. tečaj, — je bilo ob tej priliki podarjeno skromno darilce kot izraz zahvale za njeno vsestransko požrtvovalnost in za uspeh, ki ga je dosegla v tako kratkem času s prvim slov. tečajem v Braziliji.

G. učtieljica je izrazila med drugim, da največja zasluga za uspeh ne gre njej, temveč slovenskim materam, katere so skrbele, da otroci niso zamujali šole ter so jih v hudih nevihtah same spremljale iz daljnih predmestij. Otrokom je toplo priporočala naj se pridno uče.

Starši in povabljeni so se zadovoljno razšli, le otroci so povpraševali učiteljico: "Kdaj se bo spet začela šola?"

Šolski Odbor
Slov. K. d. "Ornus".

Jan:

Nova ločitev

Kako neusmiljeno sonce tu zgé,
ko doma po gorah sneg naletava,
in mrzla se burja z njim poigrava,
ko v hiši vsi zbrani pri mizi sedé.

Rože ledene na okno mraz riše.
Žalostna, na mizi prazna je skleda,
lačen jo večkrat najmlajši pogleda.
Mati na skrivnem pa solze si briše.

Oče v brado nekaj tiho mrmrá.
Mati vé dobro, da to ni molitev.
V hiši bo jutri nova ločitev:
hčerka za sinom v tujino bo šla...

Del občinstva pri zaključni šolski slavnosti.

Skupina dock-sudskih šolarjev

Veselo in zadovoljno Novo leto

Pizzería "La Paternal"
Vsem Slovencem in Slovenkam voščijo
Srečno in veselo novo leto
ter se za nadaljnji obisk priporočajo
LASTNIKI in MATEVŽ
Warnes vogal Garmendia
(nasproti postaje La Paternal)

RESTAVRACIJA "EVROPA"
GARMENDIA 4909 (PATERNAL)
želi vsem rojakom in obiskovalcem
SREČNO IN VESELO NOVO LETO
ter se jim za nadaljnji obisk toplo priporočajo **LASTNIKI**

Čevljarnica in prodajalna šolskih potrebščin
Pri Živcu
želi vsem Slovencem ter cenj.
Srečno in veselo Novo leto
OSORIO 5085—Paternal—Bs. Aires

Jožef Lah
Restavrater
želi vsem Slovencem in svojim cenj. klijentom
obilo sreče v Novem letu
—FRAGA 1001 — Buenos Aires—

SREČNO IN VESELO NOVO LETO
želi svojim cenj. odjemalcem
TRGOVINA JESTVIN
VIKTOR ČERNIC
Calle Ramón Lista 5650
Villa Devoto — Bs. Aires
U. T. 64-1509
ter se rojakom priporoča za nadaljnjo naklonjenost

Pizzería "Belgrano"
vošči vsem rojakom in obiskovalcem
SREČNO IN VESELO NOVO LETO
ter se najtopleje priporoča za obilni poset
BRATJE MEZGEC
ECHEVERRIA 1672 — Belgrano —
(Zraven postaje Belgrano)
U. T. 73-8315

Kavarna in mlekarna
vošči vsem svojim cenj. klijentom
Srečno in veselo Novo leto
Franc Pahor
J. B. ALBERDI 251 — Bs. Aires

Krojačnica Ušaj
želi obilo sreče svojim cenjenim odjemalcem
V bodočem letu 1938

Slovenska tovarna črevljev
"Pocholo"
vošči vsem svojim odjemalcem
Srečno in veselo Novo leto
ter se obenem toplo priporočata za nadaljnjo naklonjenost lastnika
J. DREOSSI & M. KEBER
Centenera 1140 — Bs. Aires

Srećno in veselo Novo leto
želi vsem rojakom in odjemalcem
Zaloga vina
Franc Kurinčić
GARAY 3910 — BUENOS AIRES
in se jim še za naprej toplo priporoča.

Lekarna Hušpauer—Dock Sud
želi vsem svojim cenj. klijentom
Obilo sreče v Novem letu
F. QUIROGA 1441 — DOCK SUD

Krojačnica pri "Zvezdi"
vošči vsem cenj. klijentom
Srečno in veselo Novo leto
in se priporoča tudi v bodoče
lastnik
Maurič Stanko
DTO. ALVAREZ 2059—Bs. Aires

Vsem cenj. rojakom želi
SREČNO IN VESELO NOVO LETO
ALBERT BELTRAM
trgovina črevljev in šolskih potrebščin
in se priporoča še za nadaljnji obisk
DONATO ALVAREZ 2288
Bs. Aires

Vsem cenj. prijateljem in odjemalcem jugoslovanske kolonije želi
SREČNO IN VESELO NOVO LETO
TVRDKA
ANGEL VELYANOVSKY
25 DE MAYO 724 — Bs. AIRES
U. T. 31—3815

Filomena Beneš de Bilek
B A B I C A
vošči vsem slovenskim ženam
Srečno in veselo Novo leto
LIMA 1217 — BUENOS AIRES

Prevozno podetje 'GORICA'
—želi—
Srečno in veselo Novo leto
vsem Slovencem ter se priporoča
Franc Lojk
VILLARROEL 1476 — Buenos Aires

SREČNO IN VESELO NOVO LETO
vošči vsem cenj. rojakom in obiskovalcem ter se toplo priporoča še za nadaljnji obisk
RESTAVRACIJA
MARY CIGOJ
Warnes 2113 — Paternal—Bs. Aires
(Nasproti postaje La Paternal)

—SREČNO IN VESELO LETO—
1 9 3 8
želi vsej jugoslovanski koloniji
TOVARNA WIDER & Cía.
RIO NEGRO 3965 — Bs. AIRES
U. T. 61-2260

Restavrant
"Pri veselem Štajercu"
želi veselo in srečno Novo leto
vsem Slovencem na Avellanedi in se priporoča **LASTNIK**
Štefan Celec
MANUEL ESTEVEZ 499—Avellan-

Fotografski atel "La Moderna"
želi celi slovenski naselbini
Srečno in veselo Novo leto
S. Saslavsky
Av. S. Martín 2579—Buenos Aires

Restavracija "Pri Rusu"
HENRIK DROBOT
želi vsem slovenskim posetnikom
Srečno in veselo Novo leto
ter se vljudno priporoča še za nadaljnji obilni poset

SEBASTJAN MOŽETIĆ
Osorio 5025 — Paternal — buenos Aires
Največja slovenska krojačnica in trgovina moških potrebščin
želi vsem cenj. odjemalcem
SREČNO IN VESELO NOVO LETO
ter se jim še nadalje priporoča **LASTNIK**

Slovenska Ogljarna
vošči vsem svojim cenj. odjemalcem
SREČNO IN VESELO NOVO LETO
ter se priporoča vsem slovenskim gospodinjam
Franc Klinec
—ACHEGA 2950 — Buenos Aires—

Krojačnica in trgovina moških potrebščin
Ciril Podgornik
vošči vsem svojim odjemalcem
Srečno in veselo Novo leto
ter se jim toplo priporoča
MORLOTE 239—Paternal—Bs. As.

Največja kranjska trgovina jestvin
"Bela Ljubljana"
želi vsem svojim odjemalcem obilo sreče
—V BODOČEM LETU 1938—
Lastnik Ivan Močnik
SAPALERI 2699 — Buenos Aires.

Nedeljo 16 januarja priredita Prosveta in Tabor pik-nik v San Isidro

(Nadaljevanje s 1. strani)

veznosti, ki jih je bila prevzela z versaillesko pogodbo, je Nemčija v zadnjem času zahtevala tudi ono, kar je morala ob sklenitvi miru odstopiti: svoje bivše kolonije. Klic po kolonijah odmeva v Nemčiji bolj in bolj, kakor da je v njih edina rešitev nemškega naroda. Če bo Nemčija kolonije dobila, bo morda vsaj za nekaj časa opustila svoje imperialistične težnje v Evropi, usmerjene proti Rusiji in proti Češkoslovaški ter Avstriji; za stalno pa svojih evropskih "načrtov" ne bo opustila.

Veliko pozornost vzbujajo notranji verski boji v tej državi in posebno vladna proti katoliški cerkvi usmerjena akcija, katere namen je ločiti "čistokrvni" nemški narod od vsakega tujega, nenemškega vpliva.

ITALIJA

Radi že zgoraj pojasnjene politike Velike Britanije, se Italija vsaj za sedaj sme ponašati z marsikaterimi uspehi v svoji zunanji politiki. Na ves videz, dasi preračunano, se je britanski lev umikal pred rimsko volkuljo.

Italija se je skozi vse leto nevarno igrala z bakljo okoli smodnika; njeno vmešavanje v špansko vojno, nje ne vojne priprave v Libiji, njeno hujskanje mohamedanskega ljudstva proti Angležem — vse to nam priča o utemeljenosti te trditve. — Človek se ne more ubraniti vtisa, da je vsa politiko Italije usmerjena sedaj proti Angliji. Vprašanje je le, kako bo tedaj, ko se bo britanski lev ustavil...

Mussolini je skušal okrepiti fašistični blok s trdnejšo zvzeo med Rimom in Berlinom, ki jo je potem raztegnil še na Tokijo ter je s tem povezal tri najbolj militaristične države v skupen tabor. Na drugi strani pa je presekal rahle niti, ki so ga še vezale na Ženevo, ter je odredil izstop Italije iz demokratične meddržavne organizacije.

JAPONSKA

Ko je vsaj v glavnem končala naj potrebnejšo organizacijo Mandžurije, se je Japonska spravila na nadaljnje osvajanje kitajske zemlje, sledeč vplivom tokijskih militaristov, ki sanjajo o japonski nadvladi nad vsem Daljnjem vzhodu. Dosedanji vojaški uspehi japonskih vpadnikov so bili popolni, čeprav se je kitajski narod v začetku naravnost junaško upiral, vkljub strahoviti japonski premoči v sredstvih.

Sedanja japonska "kampanja" na Kitajskem je, po vsej priliki, le ena izmed etap v postopnem osvajanju Azije, kakor so si ga zamislili generali, ki imajo vso oblast v svojih rokah.

NAŠA DRŽAVA

Med vsemi temi boji in trenji je naša narodna država razvijala svojo zunanjo politiko v znamenju miru, ki ga ima rada, in v znamenju dobrega sožitja s sosedi, ki je koristno. Po sklenitvi pakta večnega prijateljstva z bratskim sosednim bolgarskim narodom, je naša država pristala tudi na ponudbe Italije za ureditev spornih zadev na način, ki bi omogočal korektne odnošaje sosedstva. O vsem tem smo že obširno pisali v našem listu in prejšnji teden smo o zunanji politiki sedanje vlade objavili uvodnik, ki nas razrešuje dolžnosti, da bi tu spet ponavljali približno isto.

Ne moremo pa zaključiti tega kratkega pregleda svetovnih dogodkov, ne da bi se spomnili, četudi samo z imenom, na velikega Slovana, ki je v tem letu legel v grob: Prezidenta Masaryka.

* * *

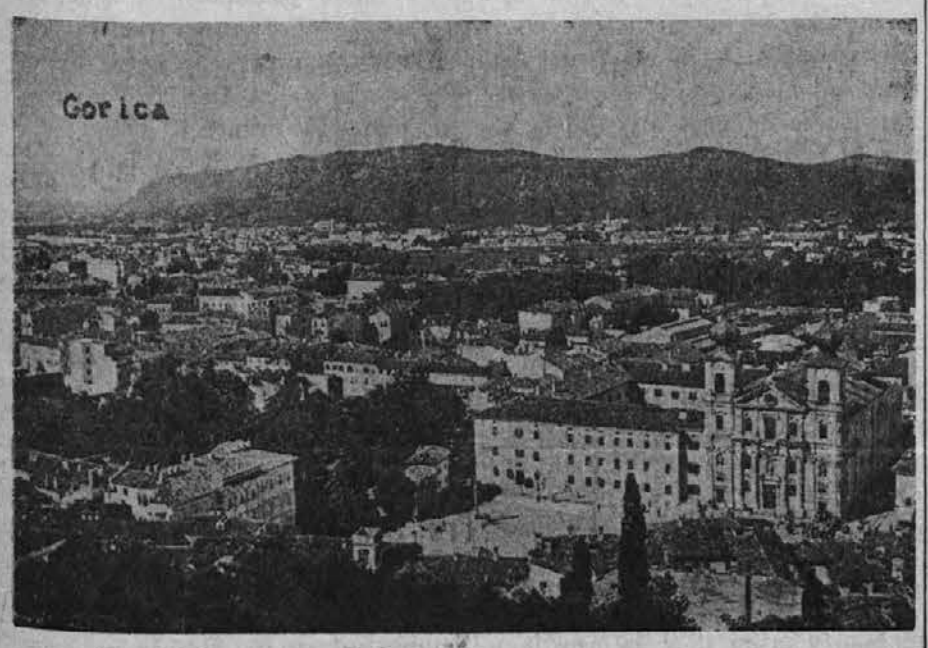

Solnčna Gorica

Mnogo sreče in zadovoljstva

v novem letu vošči vsem cenj. naročnicam in naročnikom, bralcem, oglaševalcem in prijateljem našega izseljenskega glasila

SLOVENSKI LIST.

K zgodovini našega šolstva v Argentini: Gojenci "Taborovih" slov. tečajev v Vilii Devoto leta 1933—1934

Gospodar in najemnik

—Kdaj mi mislite plačati najemnino?

—Še malo počakajte! Pravkar poslušam poročilo o žrebanju razredne loterije. Ako moja srečka zadene, dobite jutri denar!

Svoji k svojim!

—o—

Že mnogokrat je med našim narodom odmeval ta klic: doma in na tujem, a le preradi pozabljamo na ono, kar nam veleva. Kakor je naravno pri vsakem poštenem in nepokvarjenem človeku, da ceni in ljubi narod, katerega sin je, tako bi moralo biti pri vsakem nepokvarjenem človeku naravno, da tudi ceni,, spoštuje in podpira vse ono, kar je njegove krvi. In tudi malega trgovca, obrtnika in podjetnika, kakor jih imamo precej v našem izseljeništvu, ki si z malimi kapitali a s poštenim delom služijo kruh. Le prevečkrat slišimo od teh naših rojakov pritožbe, kako se naši ljudje naravnost vidno izogibljejo njihovih trgovin in delavnic.

Ali ni to žalostno in tudi — kratkovidno?

Žalostno je, če raje kateregakoli čifuta podpiramo nego svojega človeka, žalostno, če tujcu, ki nam nič ni, privoščimo, a smo našemu človeku škodoželjni. In kratkrovidno je, če tako delamo. Alli bi ne bilo za nas vse bolje, ko bi tudi našim trgovcem in obrtnikom pomagali, da okrepijo svoja podjetja, da se razvijejo, ko moramo itak naročati in kupovati pri nekomu? Marsikatero za skupnost dobro stvar bi ti naši podjetni ljudje lahko materialno podpirali, če bi jim kolonija to omogočala s tem, da bi raje z njimi sodelovala, nego s tujimi; in marsikateremu bi lahko oni pomagali na noge, ko se sami primerno razvijejo. V Čileju najdemo polno primerov, kako uspešno je bilo za stotine in stotine jugoslovanskih priseljencev to, da so drug drugemu pomagali v trgovini, industrijah itd. Danes nekaj imajo, kot posamezniki in kot skupnost. Če drug drugemu naprej pomaga, vsi navzgor lezejo.

Te preporoste resnice mnogi naši slovenski izseljenci ne razumejo, marveč si prav zlobno mislijo: če jaz nič niman, zakaj bi ti kajimel, ko si iz iste vasi ali pa iz iste dežele?

Čas bi bil, da bi tudi taki spoznali, da škodujejo ne samo svojemu rojaku, marveč tudi samim sebi in predvsem vsej naši skupnosti, kateri bi se v marsikaterem pogledu bolje godilo, ko bi se držala starega pravila:

* * *

Tehten vzrok

—Zakaj ste se pa držali za ušesa, ko je moja hčerka pela?

—Ker so me bolela, sem učitelj petja.

FAVSTA

"Še huje ko strašno! Že sem mislil na to, da bi splezal kvišku in bi jel razbijati ob pod, dokler me ne bi začuli in me ne bi prišli ubit!..."

"A kako ste se rešili?" je željno vprašal mladi vojvoda.

"Kako?" se je zasmejal Pardaillan. "Z mrtvaki sem šel."

"Z mrtvaki!..."

"Takole je bilo: ko sem že dokaj časa visel na mreži, oprt na bližnji tram, sem zdajci začul nad seboj škripanje; obenem pa sem zagledal onkraj mreže nekaj, česar še nisem bil opazil: vrv!... In ta vrv je lezla kvišku! Nekdo jo je vlekel od zgoraj. Ko sem vzdignil oči, sem videl da je napeljana skozi luknjo, ki je bila napravljena v podu. Spustil sem pogled ob vrvi gori in doli... in sem bil pomirjenu še tisti mah... Vrv je namreč dvigala velik štirikotnik mreže, nu, kakor poklopna vratca, tako da je nastajala v vrši dokaj široka odprtina... Tudi moji mrtvaki so med tem oživeli. Tiščali so proti odprtini in odrivali drug drugega, kakor da se jim mudi na poslednjo sodbo. Preden sta prešli dve minuti, jih je odnesla voda. O-Ostalo si menda mislite..."

Pardalilan je napravil globok požirek in dodal:

"Storil sem po njihovem zgledu. Spustil sem se v vodo, razmahnil dvakrat, trikrat z rokami in splaval iz vrše. Čez deset minut sem zlezel daleč od dvorca na suho..."

Dolgo molčanje je sledilo tem besedam in Karel je strmel v tovariša, kakor da mu še vedno ne more verjeti. Točajka je bila zaspala za svojim kolovratom. Vitez je požvižgaval med zobmi in prežal skozi okno. Nato ga je mahoma zagrmil in vstal.

"Menih je odšel", je zamrmral kakor sam pri sebi. "On je tu... in Guise je tu... Ura plačila se bliža. O, kdor bi zdajle vedel, kar bodo vsi vedeli jutri zvečer!..."

Mladi vojvoda ga je plašno pogledal, čeprav ni razumel njegovih besed.

"Kaj govorite s seboj, prijatelj?" je vprašal nekam tesnobno. "Vznemirjeni se mi vidite. Kaj vam je?"

"O, nič", je odgovoril vitez in glasno zazehal. "Spati se mi hoče upehan sem. Ni vrag, da ne bi bil po taki poti!... Hejo, dekle!"

Deklina je planila iz zapečka in pritekla k mizi.

"Povejte, dragica", je rekel Pardaillan "kaj nāj storim, ako bi hotel ponoči na sveži zrak? Kako naj odidem in kako naj se vrnem v hišo, ne da bi moral trkati in buditi ljudi?"

"Ej, plemeniti gospod, najbolje bo, da zavijete skozi hlev; pustim ga odprtega. Ko pridete na dvorišče, krenite po stopnicah, ki jih najdete na notranji strani hiše."

Plačala sta večerjo in zapitek ter odšla v sobo vojvode Angoulêmskega. Karlu se je poznalo na obrazu, da mu nekaj ne da miru. Skoro nerad si je odpasal meč, da bi se razpravil.

"In vi, Pardaillan?" je vprašal viteza, ki se je bil vrgel v naslanjač in prekrižal noge, kakor da niti malo ne misli na spanje. "Ali še ne pojdete spat?"

"Vse drugo mi je bolj na umu, sinko moj. Kakor hitro vas spravim v posteljo, pojdem po svojem poslu. Ne daj Bog, da bi ga zamudil!"

"Pardaillan!" Karel je obstal pred njim, tresoč se od slutnje in neopredelje ne skrbi. "Kam pojdete? Kaj nameravate? Kaj se pripravlja?..."

Vitez je čudno naježil brke in zmajal z glavo.

"Ne, dragi, nocoj vam ne povem, kam pojdem in kaj se pripravlja. Na tej poti hočem biti sam."

"Tedaj vodi v nevarnost! Oh, Pardaillan, zakaj me žalite? Vam bo grozil smrt, morda še kaj hujšega, in mene n bo ob vaši strani!..."

"Nespametni dečko!" se je nasmehnil vitez. "Ali ne veste, da niti las ne pade človeku z glave, ako mu ni usojeno? Če mi je usojeno, kaj bi z vami? Kaj bi rekla o meni vaša mati, ako bi ji prinesli vest: sin vam je poginil zaradi Pardaillana!..."

"In kaj bo mislila o meni, ako zve, da sem vas pustil samega v težki uri? Kaj naj odgovorim na njene očitke?..."

"Recite ji, če bi tako naneslo: ‚vitez sveta in vam vdano poljublja roko!'..."

"Res me nočete s seboj, Pardaillan?" je malodušno zamrmral Karel Angoulêmski, videč, da ga ni moči pregovoriti. "Nu bodi, poslušam vas kakor vedno... de Pardaillan se vam klanja še z onega A povejte mi vsaj: kdaj se vrnete? Kaj naj storim v vaši odsotnosti?"

"V moji odsotnosti se dobro in sladko naspite. Sanjajte o Violetti, ako morete priklicati take sanje. Če se jutri do devetih ne vrnem, ne odlašajte niti trenutka — pomnite, niti trenutka ne! — ampak zajašite konja, ostavite Charrres in počakajte me kje ob cesti, ki vodi v Pariz..."

"In če vas ne dočakam, Pardaillan?"

"Če me pojutrišnjem o prvem svitu še ne bi videli, zmolite očenaš za mojo dušo. — A videli me boste, bodite brez skrbi. Do svidenja!"

"Pardaillan!" Mladi vojvoda je bolestno razširil roke, da bi se mu vrgel na prsi.

Toda vrata so se že zaprla. Deske na hodniku so tiho škripale pod vitezovimi koraki...

LIV.

Noč pred viharjem.

Tisto noč je bilo v mestni hiši veliko skrivnostne hoje sem in tja. Plemič za plemičem je prihajal v kraljeve prostore; vsi vhodi in izhodi so bili zasedeni po telesni straži, ki je ostro pogledala vsakomur v obraz, očividno zato, da se ne bi vtihotapil kak tujec. Tako so prišli drug za drugim Crillon, kapetan Larchant, Montsery, Sainte-Maline, Chalabre, Loignes in še do petnajst drugih.

Zbrali so se v kraljevi sobi, kjer so prasketale bukove klade v monumentalnem kaminu. Henrik III. je bled in zamišljen sedel pri ognju; oko mu je včasih brez smotra zblodilo v prostor, časih pa se je ustavilo na oknu, kakor bi se nadejal — ali bal? — nečesa, kar pride od zunaj... Na drugi strani kamina je sedela Katarina de Medicis, bolj otrpla, bolj bleda in v svojem črnem pajčolanu bolj podobna prikazni ko kdaj. Ledeni, grozeči, tesnobni hlad, ki je ovijal vse stvari okoli nje, je bil vidno vtelešen v tej zlověšči pojavi...

Ko je preštela došlece in je videla, da so vsi, je vstala, stopila k vratom ter jih zaprla s svojo lastno roko. Nato se je obrnila k zbranim plemičem ter izpregovorila:

"Sedite, gospoda!..."

Plemiči so brez obotavljanja sedli. Ko so bili vsi razmeščeni, se je kralj vzravnal, obletel jih z očmi in rekel premišljeno, tehtajte vsako besedo:

"Gospoda, vojvoda Guiški me hoče umoriti..."

Težko bi bilo popisati učinek teh besed. Vsi so že davno slutili, česa se kralj boji. Še preden so stopili v sobo, je sleherni vedel, da jim bo povedano baš to, nič drugega ne. In vendar so jih zadele vladarjeve besede kakor strela z neba. Začutili so, da se je položaj nenadoma približal katastrofi. Prebledeli so in se spogledali. Nekateri so vstali in izdrli meče, kakor da jemorilec že tu... Kralj jim je mahnil, naj se pomirijo, in je nadaljeval:

"Dokler sem mogel dvomiti in zapirati oči, sem se branil verjeti, da bi bil človek, ki sem ga obsipal z dobrotami, zmožen takega zločina. Na žalost so mi došle vesti, po katerih bi bil vsak nadaljni dvom brezumen. Sklenili so, da mora biti eden teh dni moj poslednji... In tako sem vas sklical, da vas vprašam za svét in vas prosim pomoči. Crillon, izpregovorite prvi..."

"Sire", je rekel Crillon, "ako bi šlo za kak bojni načrt, bi vam lahko povedal svoje mnenje, zakaj moj poklic je vojniški. Tu pa gre za zločin. Mislim, da bodo nasveti vaših pravnikov boljši od mojega..."

"Tedaj mi svetujete, da postavim vojvodo pred sodišče?" je vprašal kralj.

"Tako veli zakon za vse zločine, sire. Obtoženec se zagovarja, in če mu dokažejo, da je kriv, ga obsodijo in mu odsekajo glavo..."

Biron in nekateri drugi so kimali.

"Razen če ima obtoženec prijatelje, ki ga osvobode še pred sodbo in obglavijo tožnika," je rekel Henrik III. z bledim

Valjavcu:

Na domu gospe Eme

Ob asfaltirani cesti, ki se vije iz mesta v cordobske "sierre", tam kjer se že izgublja mesto v polje, se razprostirajo krasni drevoredi in prelepi breskvini nasadi, vrtovi polni dišečega cvetja in bujnega sočivja. Tam na "quinti" bogatega Armenca, prebiva gospa Ema, zavedna in ponosna hči našega Tolmina. Dve mali nebogljenki. Dušana in Nada sta ji edino veselje, skrb in nadlega poleg

Tolmin

njenega moža Petra, pristne istrske duše, ki vedno skrbi, da ne primanjkuje pri hiši ne kruha ne soli.

Nekoč, ko je bil dan že izginil v noč, prej kot jaz z obiska, me je bila gospa Ema prijazno povabila, naj kar tam prenočim. Rekla je, da je biša velika ko grad in tudi dela čez glavo na pomlad. "Batata" je tisto leto bogato obrodila, a je še vedno čakala v lehi na orača. In ker sem videl, da so iz dimnika visele dolga in zavite klobase, sem se brez večjega odpora vdal.

Največ sitnosti je bilo s tem, kako pripraviti gostu primerno posteljo, a gospa Ema, ki v Ameriki še nikoli pri nobeni zadevi ni prila v zadregi, razen denarnih, je pri raziskovanju zapuščenega zdravnikega konsultorija k sreči hitro iztaknila nekako harmoniki podobno pripravo, ki je raztegnjena obetala bti izvrstna in prav udobna postelja. Tudi to "pereče" vprašanje je bilo torej brž rešeno in moji "veliki zahtevi" zadoščeno. Brezskrbno smo potem sedli za mizo k večerji. Tisti večer je gospa Ema spekla v pepelu krompir, zelenjave in začimb je prinesel njen mož Peter z njive, vina pa smo si naročili iz bljižjega "almacena".

Precej smo skrajšali tisto vrsto klobas, ki so bile izvrstne s veže solato. Med jedjo smo obujali stare hvalevne spomine iz naše rosne mladosti, ki nam je tekla tam v daljnem Tolminu. Pogovora ni bilo konca.

Pričel sem vezati lonce, kot sem pač znal. Peter pa je pletel koše. In gospa Ema je s svojima spremljevalkama zapela tisto: "V snežni gori samotno je ena roža cvetela". Pela je s takim občutkom kot bi izražala v pesmi vso svojo usodo.

Tisto noč sem na novi in čudni postelji udobno zaspal kot kralj. Imel sem čudne sanje. Ko sem jih sosedi ob neki priliki razlagal je brž prinesla časo, misleč, da se bo "quinieli" okoristila z mojimi sanjami. Sanjalo se mi je namreč, da sem bil na bratovi obceti ter da sem sredi zbrane družbe na harmoniko igral. Prekrasno mi je pel štirioglati meh, da se je cela družba kot na perescih na lahko vrtela okrog. Telo sem se čudil temu uspehu. Največje zaadoščenje ima človek namreč, tudi ko ne sanja, če vsi tako plešejo, kot on gode. Vesela svatba bi gotovo še trajala, da ni prišla iz sosednje sobe mala porednica in mi potegnila odejo s postelje. Videl sem, da je že velik dan. Hitro sem se oblekel in stopil na dvorišče, kjer je gospa Ema ravno kruh jemala iz velike peči, ki je bila na zunaj res prav taka kot "Kozlov rob", kjer stoji tolminski grad. No, pa tudi hlebi so bili vsoki in rumeni kot tolminske velikonočne žegnance.

Še tisti dan sem obudil vse svoje poljedelsko znanje in ga posvetil obrezovanju zaraščenih breskev in trt. Ki so bile res take kot tisti grm, kanor se je bil zaletel svetopisemski oštrun. Drugi dan je pa smo sadili čebulo, sejali korenje, orali "batato", ki se je debela valila izpod pluga, prav tako kot v pravljicah iz blagoslovljenih let.

O zemlja, argentinska zemlja, zlato bi rodila, če bi bila obdelana kot pri nas doma. "Kmet je kralj, če ima pridno ženo in kopico otrok, ki mu pomagajo pri delu. In da pridela toliko, da plača davke in družino redi". — Ivan Tavčar: "Cvetje v jeseni". — Ali pa je suženj: suženj dela in družine, če ni na svojem in more najboljši del svojega truda odrajtali druemu. Pa pustimo te misli, ki marsikomu opravičeno grbančijo čelo in sivijo glavo.

Tri tedne sem preživel v prijaznem domu gospe Eme, in zdelo se mi je, da sem bil doma v Tolminu. Ko je popje na breskvah šlo v prvo cvetje, sem odhajal s "quinte". V spominsko knjigo gospe Eme pa sem med sto in ne vem koliko njenih tovarišč in tovarišev iz tolminskega učiteljišča napisal:

"Najlepše človeku ob dragem spominu,
pa bodi v tujini al' v daljnem Tolminu".

NEKATERA NAŠA VPRAŠANJĄ

Odkar je Italija zasedla naše kraje se je izselilo iz Primorja približno stotisoč ljudi. Samo v Jugoslavijo jih je odšlo sedemdeset tisoč. Ostali pa so se razkropili v Južno Ameriko, Francijo, Belgijo, Holandijo, Egipet in drugam.

Primorski izseljenci v Jugoslaviji imaji svoje glasilo "Istro" ki pa je po obsegu majhno štiri strani manjšega formata kot Slovenski list, kar nikakor ne zadošča potrebam tamošnjih Primorcev in bratov v robstvu, ki jim je zabranjena vsaka javna beseda, bodisi doma, v šoli ali v uradu. Sicer pa je list naših emigrantov v Jugoslaviji zelo borben za pravice naših zasužnjenih bratov.

Največji primorski izseljenski list, t. j. list, ki ga v ogromni večini čitajo in podpirajo primorski Slovenci, je "Slovenski list" v Južni Ameriki. In tudi ta ni tak, kot bi moral biti ter bi lahko bil, če bi se vsi Slovenci zavedali svoje dolžnosti. Prav zdaj je v teku velika kampanja za povečanje lista, katere uspeh bo pokazal, koliko je v nas zavednosti in požrtvovalnosti.

Da so naši ljudje večkrat tako brezbrižni tudi ko se gre za njih lastne koristi, je predvsem krivo dejstvo, da niso bili nikoli nič drugega kot hlapci tujim gospodarjem. Zato težko dojmejo, kaj naj bi pomenila narodna, kulturna in gospodareska svoboda, bodisi doma ali v izseljenstvu. Skoro vsako udejstvovanje naših ljudi sili v podrejenost, kar je s prej navedenaga razloga razumljivo, ne pa tudi opravičljivo. Vse, kar je tujega, radi precenjujemo in vse kar je domačega pretirano podcenjujemo, ker pač nimamo vere sami vase, da lahko tudi Slovenci ustvarimo in pokažemo prav toliko kot drugi narodi in še več, če bi se potrudili. Vsi prepogoji za to so nam dani.

Vkljub vsem tem napakam naših ljudi, ki so kolikor toliko oprostljive, če vpoštvamo podrejeno preteklost slovenskega naroda, so naši ljudje v bistvu zdravi in zelo delavni. Ustvariti bi se dalo marsikaj lepega in koristnega, bodisi na kulturnem ali na gospodarskem polju, če bi bilo med nami malo več sloge in skupnosti. Zadnje leto se je sicer v tem pogledu zelo izboljšalo, vendar o kaki skupni akciji še ni govora, če izvzamemo nekaj poizkusov. Tudi tu je glavni vzrok ta, da smo zelo majhni, ko se gre za velika in res važna vprašanja, ter zelo veliki, ko se gre za brezpomembne malenkosti. "Slovenski list" se mnogo trudi, da bi vsaj v najvažnejših naših vprašanjih izbistril pojme, a vsi ne razumejo njegovih prizadevanj.

Tako vidi "Slovenski list" v Jugoslaviji narodno državo vseh Jugoslovanov ter prišteva k njeni celoti tudi Primorje in Koroško. Najdejo se pa taki primorski izseljenci s tujimi "passaporti" v žepu, ki ne morejo tega prav razumeti, ker se smatrajo sami sebe ne za Jugoslovane in ne za Italijane, marveč enostavno za Primorce.

Tisti, ki vidijo malo dalje v bodočnost in ki vedo, da nobena državna meja, ki je bila potegnjena proti volji in proti interesom našega ljudstva preko njegovega narodnega telesa, ne more biti merilo jugoslovanstva, gledajo seveda na to stvar drugače. A niso vsi tako razumni .Nekaterim se spet zdi, da preveč pišemo o Primorski.

Mnogi slovenski izseljenci v Južni Ameriki, četudi so dobri Slovenci, kot posamezniki in radi brig ter ambienta često pozabljajo na svoje brate v robstvu. Tega pa pod no-

---

nasmeškom. "Vaš svet je malo prida, Crillon."

"Vojnik sem, sire..."

"Mimo sodišča", je nadaljeval kralj po kratkem premolku, "mimo sodišča tedaj ne vidite sredstva zoper izdajnika, ki streže svojemu vladarju po življenju?"

"Ne vidim ga, sire", je hladno odvrnil Crillon. "Čim strašnejši je zločin, tem bolj gotovo je kralju dolžnost in korist, da ga dokaže pred vsemi."

"Slab nasvet!" je ponovil Henrik III. "Vidim, da moram sam povedati, česa je treba... Kdr hoče ubijati, naj bo ubit! — Kdor pripravlja drugemu zasedo, tisti naj se sam ujame v past in naj pogine kakor škodljiva zver... Ali prevzamete ta posel, Crillon?"

Crillon se je priklonil in zmajal z glavo, rekoč:

"Sire, ukažite mi, da izzovem vojvodo Guiškega na dvoboj. O belem dnevu in vpričo vseh naj Bog razsodi med nama..."

"V takih stvareh je časih nápak zanpati Bogu", je zamolklo rekel kralj.

"Ako zmagam, rešim svojega kralja brez pohujšanja. Ako poginem, se najde drugi, ki pobere moj meč..."

Kralj se je negotovo ozrl na mater. Katarina de Medicis je komaj vidno odkimala.

"Ne", je dejal nato Henrik III., "ne, moj vrli Crillon. Nočem vas spravljati v nevarnost, ker ste zame preveč dragoceni; z druge strani pa tudi nočem poveriti svoje pravde bojni sreči, ki je tolikokrat nezanesljiva! Idite, Crillon, do svidenja..."

Crillon je izprevidel, da je kraljev sklep že storjen.

"Sire", je rekel z drhtečim glasom, "čuvajte se odgovornosti pred Bogom in pred ljudmi!... Ako se vaše Veličanstvo premisli, sem vselej pripravljen, da izderem meč za vašo varnost in vašo čast."

"Morda bi kazalo spraviti poštenjačino za nekaj dni pod ključ", je zamrmrala Katarina s koncem ust...

"Kaj še, gospa mati!" je vzkliknil kralj. "Kadar gre za skrivnosti, je Crillonovo srce zanesljivejše od groba... Nu, Biron, kaj svetujete vi?"

"Isto kakor Crillon, Veličanstvo. Vojvoda naj stopi pred sodnike in strašna kazen naj ga zadene za njegovo izdajstvo."

"In kdo naj ga sodi?" je trpko vprašal kralj.

"Državna skupščina v Parizu."

"In kdo naj ga vleče pred skupščino?"

"Jaz, sire! Vaše Veličanstvo naj m. ukaže, da pojdem to minuto ponj... Porok sem, da ga pripeljem v Pariz!"

"V Pariz, ki bo še tisto minuto ves na nogah, da ga reši iz ječe in ga posadi na kraljevski prestol!" se je oglasila Katarina.

Biron je sklonil glavo. Trepet se je polaščal vseh ostalih članov čudnega zborovanja.

"Hvala vam, Biron", je prijazno rekel kralj. "Spoštujem vaše pomisleke, zakaj imel sem jih sam. Toda čas za pomisleke je minil. Ostavite nas, če je tako. Ne maram, da bi pala odgovornost za našo nocojšnjo odločitev na kogarkoli razen name."

"Škoda!" je vzdihnila stara kraljica, ko je maršal odšel. "Škoda za hrabre ljudi, ki so v boju tako zanesljivi, da imajo v posvetu tako malo možganov!..."

Za Bironom in Crillonom jih je dalo še več podobne odgovore. Drug za drugim je odhajal, dokler niso ostali sami tisti, ki so bili s kraljem enakih misli. Ko je Henrik III. pozval grofa Loignesa, naj pove svoje mnenje, je Loignes mirno odgovoril:

"Ne bom se prepiral z nasveti, ki jih je doslej slišalo vaše Veličanstvo. Vsi, kar jih je odšlo, so dobri in zvesti sluge in bodo branili življenje svojega kralja do poslednje kaplje krvi. Zato mislim, da je stvar v kar najlepšem redu: vsak bo imel svoj posel. Crillon, Biron in ostali bodo čuvali vaše Veličanstvo, mi drugi pa bomo imeli tem bolj svobodne roke za dejanje. Zastran dejanja poznam samo eno pot in samo enega sodnika. Evo ga!..."

Tako govoreč je izdrl bodalo.

"Smrt mu!" je rekel Chalabre. "Smrt mu, sire! Samo mrtvi so neškodljivi!"

"Bogme", je vzkliknil Montsery, "preveč je toliko besed zaradi merjasca, ki kaže okle!"

"Prepustite ga nam, Veličanstvo", se je oglasil Sainte-Maline. "Mi prevzamemo oboje: sodbo in izvršitev!..."

Vsak je hotel povedati svojo besedo in razložiti svoj načrt. Katarina de Medicis, ki je nekaj časa z nasmeškom poslušala ta hrušč, jih je naposled pomirila in dejala:

"Vrli prijatelji ste in hrabri plemiči. Kralj ne bo nikoli pozabil da vam dolguje življenje..."

"In če bi pozabil!" je vzkliknil nekdo. "Saj ne ustrežemo sebi nič manj kakor njemu!..."

"Vsi, kar nas je, smo Guisevi sovražniki!..."

"Meni je zasadil bodalo v prsi", je rekel Loignes. "In zakaj? Zato, ker sem objemal njegovo ženo! Če bi bil zmerom tako natančen, bi moral pobiti pol Francije!"

"A nas je zaprl v Bastiljo", je dodal Sainte-Maline. "Samo čudež nas je otel."

Kraljica je dobro poznala sovraštvo svojih ljudi do vojvode Guiškega; toda izbruh, ki ga je videla in slišala, je prijal njenemu razpoloženju.

"Tedaj se vsi strinjamo?" je povzela. "Treba je, da Guise pogine?..."

"Pogine naj!..."

Kralj se je bil obrnil k ognju in si je grel blede roke. Zdelo se je, da vobče ne pazi na strašni pogovor, ki se je pletel okoli njega.

"Po tem takem bi trebalo le še vedeti, kdaj, kje in kako naj udarimo zločinskega izdajalca," je nadaljevala Katarina.

"Takoj!" je zaklical Montsery.

"Med njegovimi štirimi stenami!" je rekel Loignes.

"Z bodalom!"

"Vse to, prijatelji, je treba dobro premisliti," je rekla Katarina. "Pripravite si srca in bodite jutri zjutraj ob sedmih v mojem predsobju..."

In sama pri sebi je dodala:

"Kje?... Pri njem ne, na ulici tudi ne: zgoditi se mora tu, v kraljevem stanovanju. Kdaj? Jutri... zakaj pojutrišnjem bi bilo prepozno!..."

Crillon je bil odšel iz kraljeve sobe, ker se mu je upiralo poslušati nadaljne pogovore o zavratnem umoru. Naj je bil sam še tako trdno uverjen, da je Guiseva smrt edina rešitev za kralja, vendar je odobraval le odkrit napad, nikakor pa ne sunka z bodalom v hrbet.

(Nadaljevanje)

Materinska sreča

Grivški:

V dobrih odnošajih

Poglavitno načelo sodobne diplomacije je, naj se ustvarjajo "dobri odnošaji". Dobrim odnošajem so nasprotni zapleteni odnošaji. S tem ni rečeno, da ne morejo tudi zapleteni odnošaji povzročiti dobrih in obratno; pravi diplomat je ta, ki zna vkljub zapletenim odnosom vzdržati dobre odnošaje.

Kar je mogoče v državnih krogih, je možno tudi v družinskih. Tu vam priča!

Gospod Bonifacij Briškola, njegova žena Magdalena in zakonska, samska hči Berta so živeli v dobrih odnošajih in igrali na odru življenja složni, usoglašeni tercet. Načelo, po kaetrem je uravnaval svoje vzgojno delo gospod Bonifacij, se je glasilo: Ogibaj se vsega, kar bi kalilo družinski mir, ali diplomatski rečeno: ohrani v družini za vsako ceno dobre odnošaje! Do 17. leta gospodične Berte, je teklo v družini vse gladko in sladko, kot z maslom namazano. Parkrat so sicer med vladajočima strankama nastali zapljetljaji, toda borba je bila kratka in tajna, rekli bi lahko: malenkostna in zakulisna, ker je glava družine redno klonila pred gospodovalnim jezikom. Na odločni ugovor gospe Magdalene glede Bonifacijevega smrčanja, je domača mirovna konferenca sklenila, naj mož nikar ne leži na hrbtu, ampak na desni strani, kar je že itak iz zdravstvenih ozirov priporočljivo. Ker pa je bila tudi ta izpremenjena lega močnih registrov nezadostna, je moral gospod Bonifacij radi dobrih odnošajev prenesti svoj hreščeči meh v sosednjo sobo, da ne bi kalil nočnega miru glasbeno izobraženi gospe Magdaleni.

Medtem je pa naraščala moč mlajše stranke in povzročila med vladajočima strankama spor, ki bi bil kmalu skalil mirno sožitje Briškolove družine in prevrgel dobre odnošaje v zapletene. Spopad je preprečilo edinole načelo gospoda Bonifacija, katerega se je držal tudi v tem odločilnem in nevarnem slučaju. To pa je bilo tako-le:

V tistih časih je gospodična Berta kraljevala v lastni sobi, oddaljena za troje vrat od spalnice gospoda in gospe Briškole.

Pod oknom Bertine sobe je zelenel lep vrt in kar je še važnejše: rogovilasta črešnja. Spomladi je črešnja nosila bujno nežnobelo cvetje, tri ptičja gnezdeca in veliko rogovilo, ki je segala prav do okna. Po tej črešnji t. j. po njeni raskavi rogovili, je med cvetjem in ptičjem petjem prišla v srce gospodične Berte — čisto slučajno — nekaj, kar je podobno bolezni, pa ne prehlajenju. Bolezen je naraščala zlasti v sanjavih majskih večerih. Ker je dekle postala otožna — le slučajno zamišljena — je skrbna mamica sklepala na telesno bolezen: prepih naj bi jo bil povzročil. Zato je zvečer skrbno zapirala okno, da se ne bi bolezen slučajno hujšala. Zjutraj je bilo seveda okno odprto, vrt pohojen, črešnjevo cvetje pomandrano ptiči preplašeni, kriva rogovila odrsana. Zakaj?

"Premalo zraka imam," je tožila hčerka.

Zrak je pa najcenejša reč in kdo ga ne bi privoščil tudi najhujšemu sovražniku! Slučajna okoliščina, ki je ovirala šumenje, ropotanje in vse, kar je s plezanjem v zvezi, je bilo gromko smrčanje gospoda Briškole, da naglušena Magdalena ni slišala dasi je bila budna. Ko je pa Bonifacij prenesel svoje hreščeče godalo v drugo sobo, se je slučaj zapletel.

Zjutraj se je začelo diplomatično delo. Gospa Magdalena je imela z bolehno hčerko sledeči pomenek:

"Kaj je šumelo po noči?"

"Miši, mama!"

"Presneto velike in podkovane so morale biti te miši," je godrnjala gospa.

Posredoval je stari: "Kaj bi natolcevala in sumničila, saj je železna mreža vkovana na oknu!"

Zapleteni slučaj se je izpremenil v dobrega, prav po načrtu gospoda Bonifacija.

Šumenje pa ni prenehalo vkljub mišnicam in strupeni pasti, ki jo je Magdalena nastavila pod oknom. —

"Skopec nastavi!" je svetoval gospod Briškola. Pa so ga nastavili.

Tisti večer gospa Magdalena ni spala. Kje naj spi skrbna mati, ko lomasti bolezen v hišo skozi okno! Jeli vedomec? Ta tlači. Ali? — —

Resk, resk, je dejalo. Cin, cink! je trkalo. Lop, lop, se je odprlo. Cmok, cmok je zacmokalo! Pa vam je gospa Magdalena hitro vstala, tekla skozi trojna vrata, zbudila Bonifacija iz harmoničnih sanj, vdrla v Bertino sobo in . . . zavpila:

"Kdo je?"

Dve senci sta hušnili od okna: ena v posteljo, druga na kljukasto vejo, ki je pod težo zahreščala resk! in nato "rump" na tla!

"Tatovi so, mama!"

"Hoj, stari, streljaj! Tatovi, tatovi"

Pa je vstal Bonifacij, zagrabil hitro za samokres in zdirjal na dvorišče. Spodaj je nekdo stokal.

"Hitro streljaj! Pomeri!" je vznemirjena bodrila Magdalena.

Pa je vrglo iz postelje Berto, da se je zaletela v starega, ki je ravno nameril.

"Bog varuj, ata, Bog ne daj! Saj ni tat, je — moj!"

Z levjo močjo se je oklenila Bonifacija, da mu je omahnila očetovska roka. Oba stara sta zijala: "A—a!" jima je ušlo in temu pa je sledilo še mnogo "ojoj", "ajej"! — Ves tercet je godel s polno paro!

Spodaj pod oknom pa se je reševal železnega skopca Štefančev Marcelin — namišljeni vedomec, tat, miš itd. Slučajno se je izmotal in s kr-

Spomin na preteklo uspeh naše dece: Vprizoritev igre "V KRALJESTVU PALČKOV", leta 1935

---

benim pogojem ne more napraviti "Slovenski list", ki je prepričan, da bo prej ali slej zmagala pravica, če bomo le kot skupnost dovolj borbeni in vztrajni.

"Slovenski list" se briga za vsa aktualna vprašanja, bodisi svetovno-politična, zgolj jugoslovanska, manjšinska in izseljenska; eno vprašanje je odvisno od drugega, zato ne moremo biti v nobenem oziru parcialni. List se prav dobro zaveda odgovornosti napram narodu kot skupnosti, a če se v vsem ne dosežejo povoljni ter zaželjeni uspehi, ni njegova krivda, marveč izseljenstva, ki se ne zaveda svoje dolžnosti, ter stoji brezbrižno ob strani, ko se peščica zavednih ljudi bori za koristi vseh.

Priznati moramo tudi, da če izseljenci — in ne samo slovenski — v Južni Ameriki niso gojili v preteklosti napram Jugoslaviji zadostnih simpatij, je bila to krivda mnogih jugoslovanskih državnih zastopnikov, ki se niso zanimali za usodo izseljencev. Šele dr. Stojadinović, ki je sedaj generalni konzul v New Yorku, ter sedanji naš minister dr. Izidor Cankar, sta prelomila to "staro tradicijo" ter stopila med narod, da se na lastne oči prepričata o njegovih željah in potrebah.

V tem pogledu so se prilike že močno izboljšale in Hrvati, Srbi in Slovenci v izseljeništvu vedno bolj doumevajo potrebo, da se ves jugoslovanski narod, tako doma kakor v tujini, složno poprime dela za dosego svojega skupnega cilja: narodno, kulturno, gospodarsko in socialno se dvigniti, ter v bratski narodni in socialni slogi izkoristiti vse možnosti napredka, saj je jugoslovanski narod v bistvu kmet, uradnik, obrtnik in delavec ter kot tak narod delovnega ljudstva, med katerim tudi večjih socialnih razlik ne more biti.

J. K.

CARIČIN LJUBLJENEC

ZGODOVINSKI ROMAN

Nadaljevanje 70

Namesto z rožmarinom, si je ovila glavo s temno rdečimi stepskimi cvetkami, znakom devištva, s katerimi se ozaljša vsaka kozakinja na dan svoje poroke, če si je še ohranila devištvo. — Livija je bila še devica. Čeprav sta že dolgo živela drug poleg drugega, ni Livija Pugačevu nikdar dovolila več, kakor sme dovoliti nevesta svojemu ženinu. Stari Čika, njen oče, je ljubosumno pazil, da bi se Pugačeva divja strast preveč ne razgrela in da sta ostala v onih mejah, ki se smejo prekoračiti šele po duhovnikovem blagoslovu.

"Carjevi" nevesti je pomagala pri oblačenju samo Olga. Olga stopi nekaj korakov nazaj in občuduje lepo kozakinjo. Njeno občudovanje ni bilo samo pretvarjanje, Livija je bila zares prekrasna.

— Livija, dražestna si, prekrasna! — vzklikne Olga. — Še nikdar nisem videla lepše deklice od tebe! Krasna si, prava roža stepe!

Livija spusti svoje dolge trepalnice, telo pa ji komaj vidno vztrepeče.

— Roža stepe — zašepeče Livija. — Oh, zakaj me spominjaš na stepo, draga moja prijateljica. Zakaj me spominjaš na mojo prekrasno stepo prav sedaj, ko ji bom najbrž morala reči za vedno zbogom!?

— Oh, mislila sem, da bom vse svoje življenje preživela v stepi. Srečna bi bila, če bi ne bil moj zaročenec car Peter III., temveč samo kozak Pugačev! Da, če bi živela v prekrasni svobodi v naši stepi, namesto v teh kamenitih palačah sredi vsega sijaja in bogastva...

Dve veliki solzi sta kanili izpod njenih dolgih trepalnic.

— Livija, ti jočeš? — vzklikne Olga. — Danes, na dan tvoje poroke jočeš? — Oh, ne, ne, tega ne smeš. Ni dobro, če nevesta joče...

— Moje srce ne sluti ničesar dobrega. — vzklikne Livija in se vrže prijateljici na prsi. — Oh, Olga — Olga, ko bi ti vedela, kako je meni hudo pri srcu, ko bi ti slutila s kakšnim strahom stopam pred oltar. — Meni je, kakor da bi šla na morišče, ne pa k poroki. — Olga, Olga, neprestano čutim, da visi v zraku strašna nesreča, ki ne bo uničila samo mojega ženina in mene, temvče vse one, ki so z nami. !

Krčevito ihtenje je sledilo Livijinim besedam. Olgi se ni nikakor posrečilo, da bi jo potolažila.

— Kakšna nesreča bi ti vendar mogla groziti? — odvrne Olga, tolažeč svojo prijateljico. — Božja previdnost vas je pripeljala v stari Kremelj, prišli ste v carske dvorane, številna vojska pa vas obdaje kot močan zid. — Od Moskve do Petrograda pa ni daleč! Prav tako srečno kakor je dospel car Peter III v Moskvo, bo prodrl tudi v Petrograd. Moja draga Livija, uživaj svojo srečo v miru! —

— Ti bi me rada potolažila. — ji odvrne Livija, se vzravna in si obriše oči. — Jaz pa sama prav dobro vem, da bo naša borba šele pričela. — Carica Katarina je do sedaj mislila, da gre za navadnega upornika, sedaj pa bo storila vse da bo uničila svojega osovraženega tekmeca! — Njena moč pa je še vedno velika, — ah, stokrat večja od naše! —

Olga ne odvrne svoji prijateljici ničesar. Livija je imelo prav in tudi Olga je bila prepričana, da bo pravi boj šele sedaj pričel in je trepetala za svojega Miroviča.

— Toda ne bojim se toliko boja, — nadaljuje lepa kozakinja s tihim glasom. — Zunanji naš sovražnik me ne navdaja s tolikim strahom in toliko grozo, kakor sovražnik, ki se je vrinil v dušo mojega bodočega moža Pugačeva.

— Olga, mar nisi opazila, — vpraša Livija in se nežno privije k svoji prijateljici, — da se je Pugačev popolnoma spremenil odkar je vkorakal v Moskvo?

— Pugačev je bil prej svoboden človek s čistim pogledom; bil je dober, močan, neustrašen in plemenit, — prav takšen, kakršen mora biti pravi kozak!

— Sedaj pa! — uspehi niso imeli nanj dobrega vpliva. — On hoče sedaj vladati in izkazovati svojo moč celo nad menoj. Priznavam ti, da se mi včasih zazdi da nima več svojih čuvstev v oblasti! Pugačev misli, da ga obdajejo vedno in povsod sami sovražniki! On govori z osebami, ki jih nihče razen njega ne vidi.

— Tako je bilo sinoči, ko sem šla z očetom k carju, da bi mu želela lahko noč.

— Ležal je na svoji postelji, poleg njega pa je ležal — oh, Bog, saj se mi že nič več ne studi — velik kup praznih steklenic! Odkar je Pugačev spoznal razkošje in bogastvo, je začel popivati.

— Ni naju slišal, ko sva vstopila.

— Oče mi je namignil, naj ostanem pri vratih. Slišala sva, da se Pugačev razgovarja z nekim človekom, čeprav ni bilo v sobi nikogar:

— Zaklel si se mi, da sem jaz, — verjel sem ti in jaz sem se odločil! — Če sem zločinec, je to tvoja krivda! — Ne, — ne, jaz se borim za plemenito in pravično stvar! — Jaz sem car Peter III, — Nisem goljuf, — nisem goljuf! —

— Videla sem, kako se je oče zdrznil in nagrbančil čelo. Čez trenutek pa poklekne pred Pugačeva in vzklikne:

— Da, ti si naš edini, naš pravi car! Kajti če bi ne bil res car Peter III., bi ne bila nobena kazen zate pretežka, da bi te z njo kaznovali!

— Skozi morje krvi smo šli za tabo! Prelivali smo kri, ker smo zaupali vate! Vse smo žrtvovali za veliko in sveto stvar našega carja! Bog nam bo oprostil strašno prelivanje krvi! Če pa smo prelivali kri in pobili toliko tisočev nedolžnih ljudi, samo zato, da bi omogočili udobno življenje goljufu, potem bi bili slabši od svojega voditelja — goljufa. Zaslužili bi si tedaj vse strašno trpljenje in kazni onega sveta!

— Pugačev plane in objame mojega očeta.

— Pomiri se, Čika, — zavpije Pugačev. — Ne boj se! Jaz sem car Peter III., nekdanji Katarinin soprog!

—Nato pa pristopi k meni, mi poljubi roke in me jokajoč, pritisne na svoje prsi:

— Oh, moja draga Livija moja zvezda, moje solnce, moja sreča — Ti si angelj, ki mi ga je poslal Bog kot dokaz, da je moja stvar sveta in pravična. — Angelji ne lažejo! Reci mi, Livija, da sem car, pravi car in da me je Bog poslal! —

— Jaz ga objamem in mu zakličem: — Ti si car! Bog te je poslal, da bi pomagal trpečim in ubogim in kaznoval bogate in ohole! —

— Car vzklikne od veselja, potem pa nama reče:

— Pijmo, — pijmo, prijatelji! Ha, vino je dobro, — v vinu je pozabljenje, vino daje moč! Ne, ne, nocoj ne gresta od mene! — Vso noč bomo pili in čakali solnčnega vzhoda!

— Pugačev pokliče slugo in mu zapove, naj nam prinese vina in raznih slaščic. Z očetom ga nisva hotela razjeziti, radi tega sva sedla in pila z njim. — Toda ko je izpil prvo kupo, je omahnil na tla in zaspal.

— Moj oče je zapovedal slugi da ga je spravil v posteljo.

— Oh, Olga, to ni več Pugačev, ki sem ga nekoč ljubila, — ni več moj kozak iz stepe! — Odkar živi pod carskim bleskom, se je rodil iz kozaka čisto drug človek. — Človek, ki je suženj svojih strasti, namesto da bi bil vzgled svobodnega močnega in neustrašenega človeka, slika pravega carja! —

V tem hipu se odpro vrata in na pragu se pojavi njen oče, stari Čika.

Zdelo se je, da so stare slike na

SLOVENSKI LIST

List izdajata: SLOV. PROSVETNO DRUŠTVO in KONSORCIJ "NOVEGA LISTA"

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Dirección:
Gral. César Díaz 1657
Buenos Aires

vavo nogo švedral domov. Dokaz sokrivde je bil jasen. Kot temen oblak je skalil dobre odnošaje spoštovane družine Briškolove. Berta je tulila, stara vpila. Bonifacij razsajal.. Pa se je opoldne po obilnem kosilu spomnil svojega načela. Posredoval je pri Magdaleni.

"Da si dekle kaj žalega ne napravi!"

"Boste videli, kaj bom naredila," tako je kričala venomer.

"Res je," je sočutno pritrdila Magdalena. — "Nagle krvi je in za samokres ve! Pojdi hitro ponj!"

Stari je šel in prinesel v eni roki samokres, v drugi je pripeljal obupano Berto. Dekle je preplašeno hlipala:

"Boste videli, kaj napravim, če mi ga boste branili!"

Pa sta sklenila stara, da radi mirnih odnošajev odnehata. Naj ga torej ima, Marcelina Štefančevega!— Samo skozi vrata naj hodi v hišo, ne pa skozi okno, ki je povrhu še zamreženo! Zakaj so pa stopnice!

Gospod Bonifacij je zopet upostavil mirne odnošaje. Preden je pa prišlo do miru in sprave, je gospa Magdalena, radovedna kot so vse ženske, zvedavo pobarala hčerko Berto:

"To nama povej, Berta! Kaj bi pa hudega storila, če bi ti bila z očetom spodila tvojega Marcelina?" — Dekle je prebrisano pogledalo okrog, se zavrtelo na peti in malomarno pristavilo: "I, kaj bi storila? Drugega bi poiskala, pa je!" Obe vladajoči stranki sta začudeno pogledali: oči so jima narastle in nos se je obema povesil.

"Pa naj bo", je dejal gospod Bonifacij, "radi dobrih odnošajev!"

"Amen!" je dodala gospa Magdalena. Berta pa nič. Odslej so se odnošaji raztegnili še na eno osebo — na Marcelina Štefančkovega. Pri Briškoli niso igrali več terceta, ampak kvartet. Vse to pa se je dogodilo zavoljo dobrih odnošajev!

Neverni Tomaži

—Ljudje so res čudna bitja."

—Zakaj pa?

—Ako nekdo napiše, da je na nebu 987,956,784 zvezd, verjamemo vsi če pa na svoja vrata napišeš: "Pozor! sveža barva!", poskusi vsak, ali je res.

Slovani in Nemci

Znani češkoslovaški vojaški strokovnjak in publicist, ki piše pod psevdonimom Stanislav Yester in čigar članki vzbujajo upravičeno pozornost tudi izven meja češkoslovaške države, je izdal knjigo z naslovom "Tretje carstvo na pohodu". V svojem globoko zasnovanem delu obravnava pisec odnošaje med Slovani in Nemci s posebnim ozirom na program sodobnega nemškega nacizma.

O Slovanih se mnogokrat trdi, da so malo bojevito poljedelsko pleme in to teorijo zlasti Nemci širijo, dasi b ijih že površen pogled v zgodovino lahko poučil o nasprotnem. Zgodovina češkega naroda ni nič drugega nego niz odpornih bojev z Nemci. Pred Žižko in njegovimi husiti je nekoč trepetala vsa Nemčija in nemške vojske so se često že razpršile, brž ko so začule siloviti bojni krik Žižkovih bojevnikov. Poljska se je ves čas svojega obstoja bojevala z Nemci, Švedi, Turki in Tatari. Ruski narod je porazil v teku stoletij vse svoje nemške, švedske, tatarske in turške nasprotnike, zasedel pol Evrope in pol Azije ter si ustvaril državo, ki ji v pogledu notranje narodne enotnosti ni para na svetu. Njegove zasedbe nimajo kolonialnega značaja, marveč ruski narod vsako osvojeno zemljo prepoji s svojim življem. Kaj vedo Nemci o borbah južnih Slovanov z orjaško osmansko silo, o borbah, ki so končno zrušile stoletno turško nadvlado? Za vse to je bilo treba več ko miroljubja.

Kljub vsemu temu pa je danes Slovanov v Evropi več ko 200 milijonov, dočim so nekdanji vodeči in vladajoči narodi že davno izgubili svoje pozicije. Kje je mogočno carstvo silnega Džingiskana, vprašuje pisec, kje je ogromna država tatarske Zlate horde, kje so mogočni sultani, kje je nekdanja švedska sila? Vse te tvorbe so se razbile ob Slovanih, ki so s svojo žilavostjo in veliko biološko silo dočakali konec tujega nasilja v vednem boju za svoj obstanek. Turška carevina je propadla kljub temu, da ji je zapadna Evropa umetno podaljševala življenje. Švedi ne sanjajo več o vzhodni obali Baltskega morja, na Krimu in Povolžju polagoma izumirajo nekoč mogočni Tatari. Avstrija, nekoč ječa slovanskih narodov, je le še po svojem imenu spomin nekdanje velesile. Nemški "Drang nach Osten" je dobil v novih in obnovljenih slovanskih državah zapreke, ob katere se besno, toda brezuspešno zaganja.

Bilanca tega razvoja za Slovane ni neugodna. Pod Nemci so ostali le drobci nekdanjih slovanskih milijonov, dočim je nemško jezikovno ozemlje okrnjeno na vseh straneh. Milijoni Nemcev so prišli v sosednje slovanske in romanske države. To je končni uspeh silovitega nemškega napora v svetovni vojni, ko se je organizirana sila Nemcev po vzgledu srednjeveških mongolskih osvajačev, razmahnila in prodrla globoko v Italijo, v Francijo, na Poljsko, v Podunavje in na Balkan.

Iz Berlina zopet propovedujejo pohod na Ukrajino, kakor da jih ni poučila svetovna vojna. Ubrati hočejo pot, ki sta jo hodila švedski kralj Karol XII. in Napoleon. Nemec je dober vojak, toda fantastičen kombinator. Slovani so v vseh dobah le neradi služili vojake, kadar pa je prišlo do resne potrebe, pa so se vedno znali postaviti sovražniku ter so pri tem pokazali izredno bojevitost, združeno z žilavo vztrajnostjo. Slovana v tujih vojskah le redko najdeš kot najemnika, kljub temu je njegova "nesposobnost za vojno" samo bajka, s katero Nemci tako radi varajo sami sebe. Kar pa se tiče njihovega "poljedelskega" značaja, je dovolj znano, kako silno obrambno odpornost imajo ravno poljedelski narodi. Oni so kamenja, ki ostane, ko preko njih odteče povodenj osvajačev.

Bodoča vojna bi se ne končala samo s pobojem in pokvečenjem 20 milijonov ljudi, kakor se je končala svetovna vojna. Šlo bi za izstradanje celih narodov; česar bi ne pokončalo letalstvo, bi dovršile bolezni in lakota. Toda najstrašneja puščava bi nastala ravno tam, kjer je naselitev gosta in kjer je mnogo velikih mest. V vojni, ki bi se vodila proti ženam in otrokom, bi trpel največ ravno narod, ki živi v velikih mestih in narod, ki nima dovolj sredstev, da krije svoje najprepostejše potrebe.

To je eno, kar vojni propovedniki tako radi pozabljajo. Drugo pa je to, da morajo Nemci vedeti, da svet noče vojne. Ako pa mu bo vsiljena, se bo morda iztekla drugače, nego si to predstavljajo nekateri nemški krogi. Kdor vidi svojo bodočnost v vojni, tvega mnogo, kakor bi nas morala učiti presenetljiva izkustva svetovne vojne.

ZA KRATEK ČAS

Mučno zaslišavanje

Sodnik: "Koliko let vam je, gospodična?"

Priča, starejša gospodična: "Videla sem tri in dvajset pomladi."

Sodnik: "In kolikokrat, prosim?"

* * *

Po poroki

—Metka, zakaj pa te po poroki vsi imenujejo Mimi?

—Ah, veš, moj mož malo jeclja...

* * *

Iznadljivec

—Kaj naj storim ljubi prijatelj, moj spomin vsak dan bolj peša.—

—Sposodi si pri vseh znancih toliko denarja, kolikor tiga zaupajo.

---

stenah, ki so predstavljale stare ruske kneze, jezno gledale na kozaka, ki je — kakor se je zdelo — zablodil v dvorane Kremlja.

Stari Čika se je preprosto ustavil sredi sijaja carskih sob, ki jih je imela sedaj na razpolago njegova hčerka.

Oblečen je bil v isto obleko iz ovčje kože, ki jo je nosil že v stepi. Volčji kožuh mu je visel z ramen, razkuštrane sive lase pa mu je pokrivala usnjena kapa. Opasan je bil s kratkim, širokim mečem, razen tega pa je bil oborožen še z bodalom in pištolo.

Čika razširi roke, se približa svoji hčerki in reče:

— Hčerka moja, otrok moj! Prišel sem, da se poslovim od tebe, preden stopiš pred oltar!

Livija se nežno nasloni na roko svojega očeta. Četudi je imela na sebi celo vrsto dragocenih nakitov, je vendar položila svojo glavo na njegova prsa.

— Da se posloviš, oče? — vzklikne Livija. — To vendar izgleda tako, kakor da me nameravaš zapustiti! —

— Mar ni moja dolžnost, da se poslovim od tebe? — vzklikne kozak, ki se je boril s solzami. — Sedaj si še moja hčerka, moj otrok, moja Livija, ki sem pazil na njo kakor na punčico svojega očesa, ki sem jo vzgojil kot pogumno in odločno kozaško deklico! Sedaj si še moja stepska roža, ki me je razveseljevala, — zvečer pa boš že moja carica, moja gospodarica! Kakor vsi drugi, bom tudi jaz moral poklekati pred teboj! —

— Med nama bo zazijal velik prepad. — iT boš moja gospodarica, jaz pa tvoj podanik. Tvoj suženj. Nikoli te ne bom smel več objeti in pritisnit na svoja prsa! —

Solze mu zalijejo oči.

Ta človek se je sedaj jo[illegible] kakor otrok in je v neizmerni tugi pritiskal svojo hčerko na prsa, — ta človek, ki je bil v borbi okruten in krvoločen, neusmiljen in strašen, ko je naletel na sovražnika.

— Ne moj oče, — odvrne Livija, — nikoli ne bo med nama prepada! Četudi bom danes postala ruska carica, ostanem vendar tvoj otrok. Najprej sem bila tvoja hčerka in še-le potem vladarica! — Oče, ti me ne boš nikoli zapustil! Ostal boš pri meni kot moj svetovalec in zaščitnik! —

— Oče, jaz slutim, da prežijo name v petrograjskem carskem dvoru mnoge nevarnosti. Mnogo več, kakor v naši stepi. — Oh, lepa, nepozabna stepa! Pogosto se te bom spominjala, mnogo solz bom potočila za teboj, ker ne bom več srečna v tvoji zlati sredini! —

Čika je držal Livijino roko v svoji in je žalostno gledal svojo hčerko.

— Mar ne, ljubi otrok, — reče on, — naša stepa je lepa? Kdor je enkrat živel v njej, je ne more nikoli več pozabiti. —

— Jaz je tudi ne morem pozabiti in zato bom takoj odpotoval nazaj v stepo, čim boš poročena in čim te izročim Pugačevu kot ženo, čim bo položil metropolit v katedrali na vajine glave carsko krono. —

— Kako, oče — vzklikne resno Livija, — Ti me res nameravaš zapustiti? —

— Moram oditi — odvrne zamolklo stari kozak. — Moja naloga je dovršena. Zvesto sem stal ob strani tvojemu možu, carju, dokler ni prišel v Kremelj.

— Moje besede so poslušali kozaki na Donu in na Volgi, kamorkoli sem prišel, povsod so se zbirali okoli naše svete zastave. — Pugačevu sem pridobil ogromno število pristašev in ti ga bodo spremljali v Petrograd. —

— Toda vse to se lahko zgodi brez mene. — Jutri bom iz Moskve odjezdil v stepo! —

— Oče, — vzklikne Livija, — oče bodi odkritosrčen napram meni, napram svojemu otroku! — Ti ne odhajaš, ker misliš, da te Pugačev ne potrebuje več. — Odhajaš zato, ker se ti tukaj ne dopade, ali pa ker te je morda Pugačev razžalil! —

Čika mračno pogleda Olgo, ki je odšla k oknu, da vidi kako so njegove besede delovale na Livijo.

— Oče, Olga je moja najboljša prijateljica! Pred njo lahko govoriš! Ona bo molčala. —

— Vem, vem! — reče Čika. — Ona je zanesljiva, zato naj sliši, kaj hočem povedati. —

— Hčerka moja, prav imaš! Odhajam odtod, šer mi tukaj nekaj ne ugaja. Odkrito rečeno, težkega srca te zapuščam tukaj. Pugačev ni več tak kakor je nekdaj bil. On ni več navdušen borec za sveto stvar, on je tiran, ki bo postopal še hujše od one Katarine, katere moč hočemo zlomiti enkrat za vselej! —

— Njegovo Veličina mu je zmešala pamet! On ne misli več na delo, ne misli več na nevarnosti, ki mu pretijo, ni več oni vojak, kakor je prej bil. —

— Nekoč je spal Pugačev s kozaki na goli zemlji, jedel je najslabšo hrano, vsi so mu pravili "ti", vsem je bil dober brat. Sedaj pa? Sedaj je ponosen in ohol, nosi carska oblačila, sluge ga morajo slačiti in oblačiti, uživa za bogato mizo obilno hrano, a ne vprašuje, če imajo tudi vojaki dovolj hrane! —

— Vsi ga morajo ogovarjati "Veličanstvo". Morda je tako tudi prav, ker je on car Peter III toda ni pošteno, da mora vsak poklekniti pred njim! —

— Oče, — reče blago Livija, — oče, tega ne smeš Pugačevu šteti v zlo. — Glej, ni malenkost ako postane človek naenkrat car, ako se naenkrat znajde na carskem prestolu! Pogosto se človeku v takem slučaju zmeša in človek ne more več brzdati svojih želja in strasti.

Pugačev se bo že spremenil, ko bo na cilju, ko se bomo umirili v Petrogradu. — Toda oče, ne zapustite me! —

Stari Čika ne odgovori. V tem trenutku se odpro vrata in v sobo stopi kozak, oblečen v prekrasno uniformo.

— Njegovo Veličanstvo car prihaja — popeljati hoče svojo nevesto pred oltar! —

Od spodaj se zasliši glazba. — Pugačev stopi v spremstvu zvokov koračnice v sobo, odkoder bo Livijo odvedel v katedralo.

Ni bil sam, prišel je s sijajnim spremstvom.

Pred njim je korakalo šest plemenitih dečkov, ki se jim je že na obrazu poznalo, da so potomci odličnih obitelji. Te dečke so enostavno prisilili, da sprejmejo to službo.

Oblečeni so bili v zeleno svilo poraménih pa so jim valovili lasje.

Za njimi sta stopala dva glasnika, izmed katerih je eden nosil zastavo mesta Moskve, drugi pa uporniško, Pugačevo črno zastavo, raztrgano in okrvavljeno, ki je že preživela mnogo hudih bitk.

Za glasnikoma sta prihajala Mirovič in Voroncov, Mirovič je bil oblečen v sijajno generalsko uniformo, Voroncov pa v lepo obleko iz črnega baržuna.

Sedaj je vstopil lažni car, za njim pa moskovski župan, mestni očetje, predstojniki oblasti in okrajev, najuglednejši in najboljši meščani. Vsi ti so bili prsiljeni, da se udeleže Pugačeve svečanosti.

Tisti, ki so prišli pred carjem v dvorano, so se postavili tako na obeh straneh, da je ostala do Livije prosta pot. Ona pa je stala, prekrasna in je s plahim pogledom pričakovala ljubljenčevega prihoda.

Pugačev se je ustavil na pragu. Bil je bled, a lice, ki mu je bilo nekoč lepo rdeče, je bilo sedaj suho in upadlo.

Ni več nosil svoje črne brade, tem več si jo je dal prirezati po najnovejši modi.

Oblečen je bil v dragoceno obleko iz rjavega baržuna, ki je bila opremljena z dragocenim kožuhom.

(Nadaljevanje)